

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

3.1 ความเป็นมาของชุมชนเมืองหัวหิน

ชุมชนหัวหินเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ชาวบ้านมีอาชีพ การทำนา ทำไร่ เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์และมีความรู้ การประมงพอสมควร ต่อมาอาชีพการประมงจึงเป็นอาชีพหลักที่สำคัญ การคมนาคมในสมัยนั้นยังใช้เกวียน ทางเท้า และทางทะเล ในปีพ.ศ.2454 ต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างทางรถไฟสายใต้ขึ้นตามโครงการที่มีมาแต่รัชกาลก่อน เมื่อทางรถไฟสายใต้ซึ่งผ่านบ้านหัวหินที่สร้างสำเร็จ ก็นำความเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชนหัวหิน รวมทั้งภูมิประเทศที่ตั้งงามของชายหาดเป็นเหตุจูงใจให้พระบรมวงศานุวงศ์ ขุนนาง คหบดีชาวกรุงเทพฯ เริ่มมาจับจองที่ดินสร้างบ้านพักชายทะเล เช่น สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินี เจ้าจอมมารดาอาบและพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศวรฤทธิ์ เป็นต้น เริ่มมีการสร้างตำหนักหรือที่พักแรมตากอากาศชายทะเลตามแบบยุโรป โดยเริ่มจากพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศวรฤทธิ์ทรงสร้างพระตำหนักแห่งแรก ชื่อ พระตำหนักแสนสำราญสุขเวศม์ หรือ ตำหนักสุขเวศม์ เพื่อเป็นที่พักผ่อนพระอิริยาบถ ต่อมาชุมชนหัวหินมีความเจริญมากขึ้น ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น ตำบลหัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดเพชรบุรี เมื่อปี พ.ศ.2457 ตำบลหัวหินมีคนมาอยู่มากขึ้นและเจริญขึ้น จึงมีการยกฐานะอีกครั้งเป็นกิ่งอำเภอหัวหิน ขึ้นอยู่กับอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต่อมาในปี พ.ศ.2464 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง ในขณะนั้นทรงเป็นผู้อำนวยการจัดสร้างไฮเต็ลในมาตรฐานชั้นดีของยุโรปพร้อมทั้งสนามกอล์ฟและสนามเทนนิสขึ้น ความเจริญของชุมชนหัวหินเพิ่มมากขึ้น เป็นสาเหตุของการจัดตั้งสภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลฝั่งตะวันตก เป็นการปกครองตนเองในระบบเทศบาลฯ เมื่อปีพ.ศ.2469 ในปีเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระตำหนักวังไกลกังวล และสิ่งก่อสร้างที่สำคัญที่เกิดขึ้นพร้อมกันคือ ตลาดอัครไชย ขณะเดียวกันกิจกรรมของสภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลฝั่งตะวันตกได้สร้างความเจริญให้กับชุมชนหัวหินจนกระทั่งได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และได้โอนกิจการและทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่เทศบาลตำบลหัวหิน เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2480 โดยยกฐานะตำบลหัวหิน และตำบลหนองแก กิ่งอำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เฉพาะในเขตสภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลฝั่งตะวันตก เป็นเทศบาลตำบล มีพื้นที่รับผิดชอบ 72 ตารางกิโลเมตร เริ่มแรกในการจัดตั้งเทศบาลตำบลหัวหินมีราษฎรประมาณ 4,000 คน มีบ้านเรือนประมาณ 500 หลัง มีรายได้ประมาณ 30,000-40,000 บาท และเมื่อปี พ.ศ.2492 กิ่งอำเภอหัวหินยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอหัวหิน เทศบาลตำบลหัวหินจึงอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ.2538 โดยขยายเขตเพิ่มจากเดิม 72 ตารางกิโลเมตร เป็น 86.36 ตารางกิโลเมตรมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งขยายพื้นที่ลงไปในทะเล 500 เมตร และเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลตำบลหัวหินขึ้นเป็นเทศบาลเมืองหัวหินจนถึงปัจจุบัน

3.2 ภาพรวมในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน

3.2.1 ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ

3.2.1.1 ตำแหน่งที่ตั้ง ขนาด และสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชน เทศบาลเมืองหัวหินตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ติดกับทะเลอ่าวไทย พื้นที่มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทิศตะวันตกเป็นภูเขาพื้นที่เชิงลาดลงสู่ทะเลอ่าวไทย รวมมีพื้นที่ทั้งหมด 87 ตร.กม. หรือ 54,373 ไร่ พื้นที่ทั้งหมดนี้แบ่งเป็นพื้นที่บนบกประมาณ 76 ตร.กม. และพื้นที่ดินน้ำเป็นส่วนที่แคบที่สุดของประเทศไทยอยู่ริมชายฝั่งทะเลประมาณ 11 ตร.กม. ความยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ประมาณ 22 กม. อยู่ห่างจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ประมาณ 90 กม. และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 230 กม. มีถนนเพชรเกษม (ทางหลวงหมายเลข 4) และทางรถไฟ ตัดผ่านจาก ทิศเหนือจรดทิศใต้ เป็นที่ตั้งของเขตพระราชฐาน คือ วังไกลกังวล ซึ่งเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในปัจจุบัน ลักษณะพื้นที่เป็นชุมชนเมืองหนาแน่นและพาณิชยกรรม มีชุมชนที่กระจัดกระจายไม่หนาแน่นห่างไกลออกไป พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ว่างและพื้นที่เขตทหาร ในเขตเทศบาลจะมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง มีโรงแรม บ้านพัก บังกะโล ร้านอาหารและสถานประกอบการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำนวนมาก อีกทั้งเขตเทศบาลเมืองหัวหินยังเป็นเขตควบคุมมลพิษ ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

อาณาเขต เทศบาลเมืองหัวหินครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบล คือ ตำบลหัวหินและตำบลหนองแก มีดังนี้

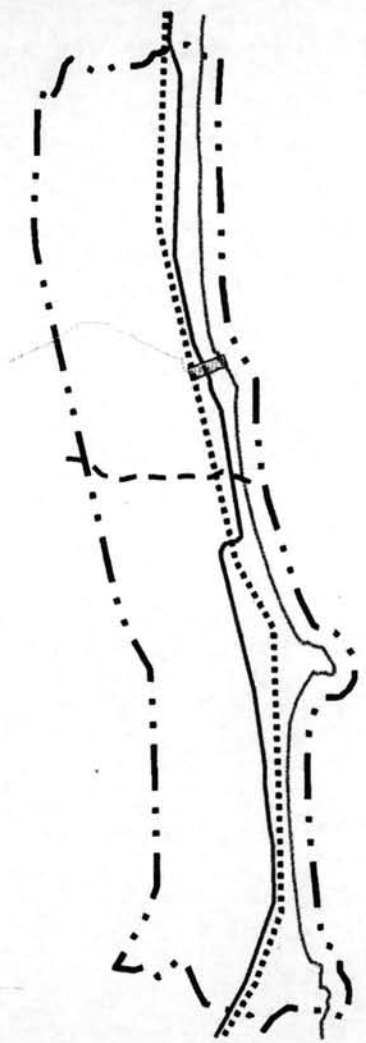
ทิศเหนือ	ติดต่อเขตเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
ทิศใต้	ติดต่ออำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อตำบลทับใต้และตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน

การท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว

- ตัวเมืองหัวหิน อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 230 กม. เป็นตลาดขนาดใหญ่ มีร้านอาหารร้านขายของที่ระลึกและโรงแรมมากมาย ตอนกลางคืนจะมีตลาดโต้รุ่งอยู่บนถนนเดชาอนุชิต

- วังไกลกังวล เป็นที่ประทับในการเสด็จแปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และพระบรมวงศานุวงศ์ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 7 มีเนื้อที่ 300 ไร่เศษ มีพระตำหนักเปี่ยมสุขเป็นที่ประทับซึ่งเป็นที่ดินอันอ่อนและไม้สักเป็นจุดเด่นสวยงามศิลปแบบยุโรป บริเวณภายในวังไกลกังวลมีไม้ดอกไม้ประดับต่างๆ สวยงาม และในช่วงที่ไม่ได้ประทับอยู่เป็นเวลาหลายเดือนนั้น ส่วนวังไกลกังวลจะเปิดวังไกลกังวลให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมได้

- หาดหัวหิน เป็นสถานที่ตากอากาศที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีของชาวไทย หาดหัวหินเป็นหาดที่ต่อจากหาดบ่อผ้าย และต่อเนื่องไปถึงหาดตะเกียบ ริมหาดมีการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ชายหาดที่สวยงามมีหาดทรายขาวละเอียดและสะอาด มีชายหาดบางช่วง น้ำทะเลใส อากาศบริสุทธิ์

สัญลักษณ์

- พื้นที่เขตเทศบาลเมืองหัวหิน
- - - - - พื้นที่ตำบล
- ▬ พื้นที่ศึกษา
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4
- ทางหลวงหมายเลข 3218
- ทางรถไฟสายใต้
- แนวชายหาดทะเลหัวหิน

แผนที่ 3.1 ที่ตั้งและอาณาเขตของเทศบาลเมืองหัวหิน

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านตลาดถัดรโซซเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
จัดทำโดย : นายสมยศ สติธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

- เขาตะเกียบ เป็นภูเขาที่ตั้งอยู่ริมชายทะเล บนภูเขาเป็นที่ตั้งของวัดและมีพระพุทธรูปบาทจำลอง อากาศบนภูเขาเย็นสดชื่น เป็นจุดชมทัศนียภาพชายทะเลและเมืองหัวหินอีกแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านตะเกียบ อยู่ห่างจากเมืองหัวหินไปทางใต้ประมาณ 6 กิโลเมตร

- สวนสนประดิพัทธ์ มีชายหาดที่ทรายขาวสะอาดและยาว มีสวนสนเป็นเอกลักษณ์ที่ต่างจากชายหาดอื่นๆ บรรยากาศร่มรื่นเขียวสงบ ซึ่งอยู่ในความดูแลของกองสวัสดิการทหารบก อยู่ห่างจากเมืองหัวหิน ประมาณ 9 กิโลเมตร

- หาดเขาเต่า เป็นชายหาดแนวยาวและมีภูเขาที่อยู่ริมชายทะเล มีรูปร่างเหมือนเต่าใหญ่ ชาวบ้านเรียกกันว่าเขาเต่า อยู่ห่างจากเมืองหัวหินไปทางใต้ประมาณ 13 กิโลเมตร

- เขานินเหล็กไฟ มีลานพระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 7 มีจุดชมวิว 4 จุด สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของเมืองหัวหินได้โดยรอบ มีสวนหย่อมไม้ดอกไม้ประดับตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของเขตเทศบาล เขิงเขาติดกับสนามกอล์ฟรถไฟหัวหิน มีเนื้อที่ประมาณ 352 ไร่ ระดับยอดเขาสูงประมาณ 162 เมตร จากระดับน้ำทะเล

- สนามกอล์ฟหัวหิน เป็นสนามกอล์ฟที่เก่าแก่ ขนาดมาตรฐาน อยู่ใกล้กับตลาดจั๊กจ๊ก เป็นที่รู้จักในสถานะสนามกอล์ฟระดับชาติ

- ศูนย์ศิลปหัตถกรรม เป็นแหล่งรวมงานหัตถกรรม ตั้งอยู่บนถนนแบบเคหาสน์ฝั่งตะวันตก ห่างจากตลาดหัวหิน 300 เมตร

นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่ได้อยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหินอีกหลายแห่ง เช่น น้ำตกป่าละอู ถ้ำไถ่หล่น ถ้ำดาว เป็นต้น

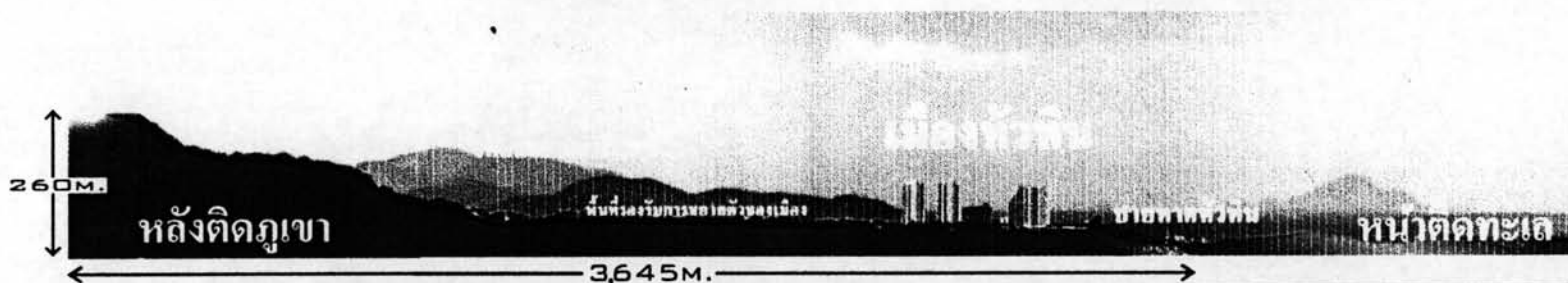
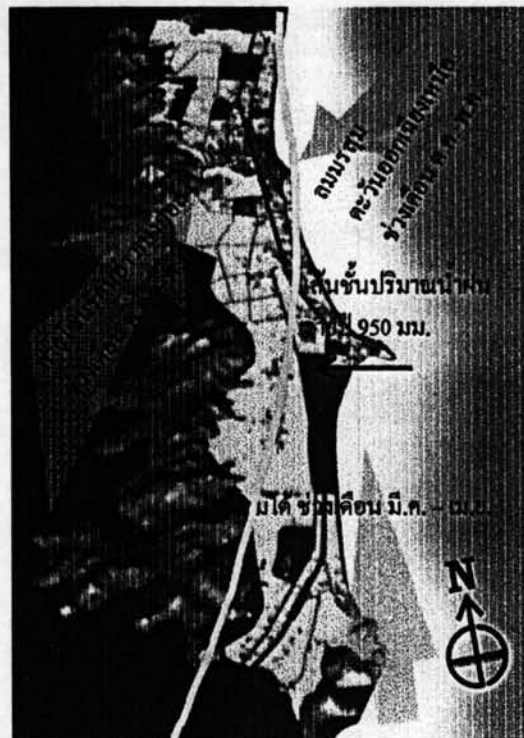
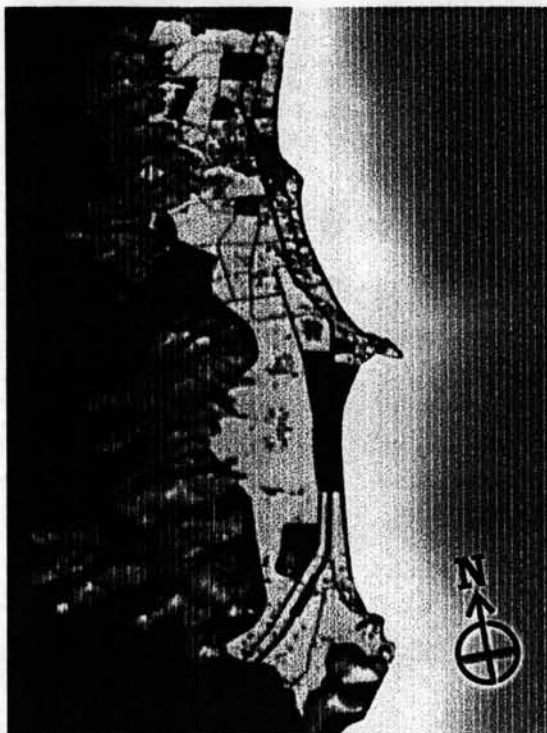
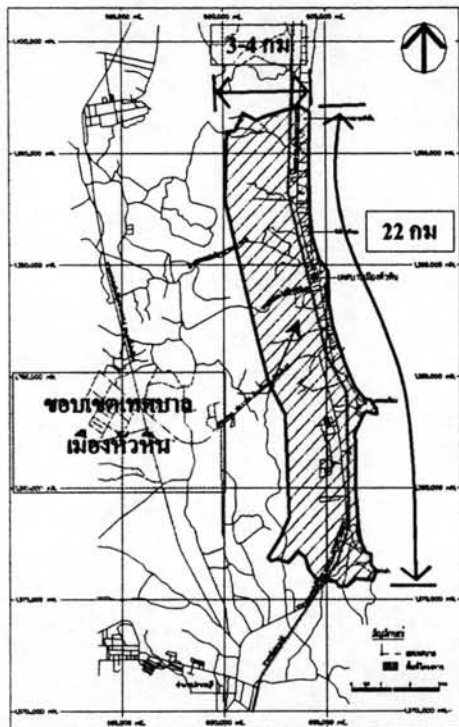
ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปของเทศบาลเมืองหัวหิน เป็นพื้นที่ลาดเอียงจากทางด้านทิศตะวันตกลงสู่ด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นอำเภอไทย และบางส่วนเป็นที่ราบ มีภูเขาทางด้านทิศตะวันตกซึ่งติดต่อกับการบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟและมีภูเขาที่ติดกับทะเลบริเวณหมู่บ้านตะเกียบและหมู่บ้านเขาเต่า

พื้นที่ของเทศบาลส่วนใหญ่เป็นที่ราบชายทะเล ทางทิศตะวันตกเป็นเทือกเขาเชื่อมติดกัน ได้แก่ เขาหนองสมอ เขาต่าง เขานินเหล็กไฟ เขาหนองจู้ เขาใหญ่และเขาอีกรุ่นตั้งแต่ทิศเหนือจรดทิศใต้ โดยระดับพื้นที่ลาดเอียงไปทางทิศตะวันออกจนจรดถึงชายฝั่งทะเล ระดับพื้นที่สูงประมาณ 2-15 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยทิศตะวันตกของทางรถไฟมีความลาดเอียงสูงกว่าทางทิศตะวันออกของทางรถไฟ มีถนนเพชรเกษมเป็นถนนหลักตัดผ่านกลางชุมชนตลอดแนว

ลักษณะภูมิอากาศ อำเภอหัวหินเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตร้อน ลักษณะภูมิอากาศจะถูกควบคุมโดยการหมุนเวียนของกระแสอากาศประจำฤดูกาล โดยฤดูกาลแบ่งได้ ดังนี้

- ฤดูร้อน (กลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม) ลมตะวันออกเฉียงใต้
- ฤดูฝน (กลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม) ลมตะวันตกเฉียงใต้
- ฤดูหนาว (กลางเดือนตุลาคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์) ลมตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพภูมิอากาศของพื้นที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศเป็นอย่างมากระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ซึ่งเป็นช่วงอากาศร้อนและแห้งแล้ง ท้องฟ้ากระจ่าง ไม่มีเมฆฝน นอกจากนี้ลมตะวันออกเฉียงใต้ที่พัดเข้าสู่ฝั่งในช่วงตอนบ่ายและเย็นช่วยทำให้อากาศสดชื่นและเกิดคลื่นตามชายฝั่งพอประมาณเป็นช่วงที่เหมาะสมในการเล่นน้ำทะเลหรือกีฬาทางน้ำ

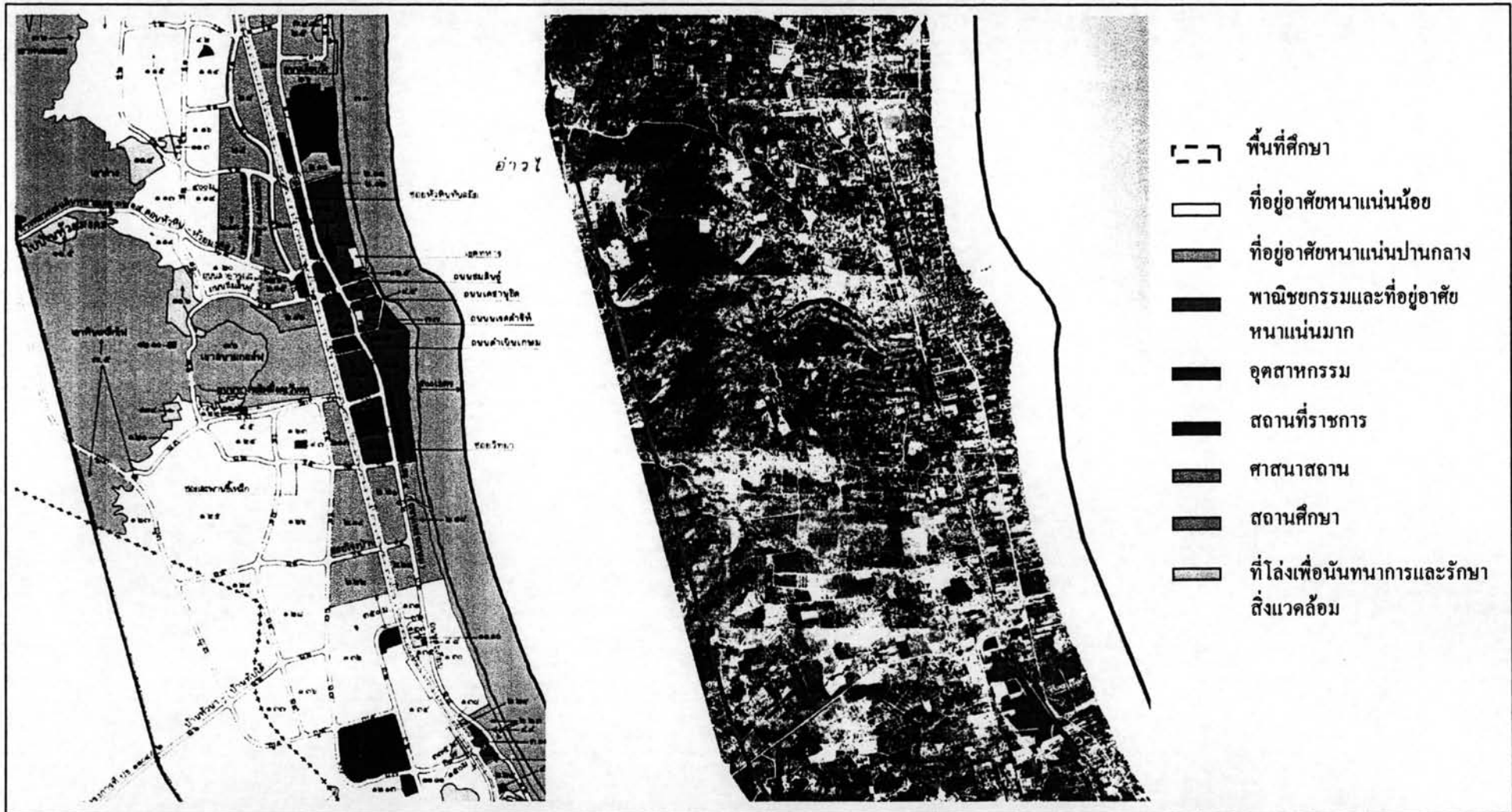
แผนที่ 3.2 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านตลาดนัดไรเซเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จัดทำโดย : นายสมยศ สถิตธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตผังเมืองหัวหิน

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชยกรรมย่านศาลาดัดไร่ เขตเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จัดทำโดย : นายสมยศ สติถรรพณ์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆตามผังเมืองรวมเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่เขตผังเมืองรวมประมาณ 87.00 ตารางกิโลเมตร (เขตเดียวกับเทศบาลฯ) ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวหิน หนองแกทั้งหมด ครอบคลุมพื้นที่และครอบคลุมทะเลอ่าวไทยระยะขนาน 500 เมตรกับชายฝั่ง อำเภอหัวหินโดยมีขอบเขต ดังนี้

ตารางที่ 3.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตผังเมืองรวมเมืองหัวหิน ฉบับที่ 352 (พ.ศ.2545) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	เนื้อที่ (ตร.กม.)	อัตราส่วน (ร้อยละ)
1.ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง)	11,239.90	17.98	20.66
2.ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง (สีส้ม)	2,094.24	3.35	3.36
3.พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีแดง)	1,105.52	1.77	2.03
4.ชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว)	451.37	0.72	0.83
5.อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม (สีขาวกรอบและเส้นทแยงสีเขียว)	196.69	0.32	0.37
6.ที่โล่งเพื่อนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สีเขียวอ่อน)	13,882.35	22.21	25.53
7.ที่โล่งเพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว (สีฟ้า)	506.62	0.81	0.93
8.สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (สีน้ำเงิน)	153.38	0.25	0.29
9.สถาบันศาสนา (สีเทาอ่อน)	804.84	1.29	1.48
10.สถาบันการศึกษา (สีเขียวมะกอก)	349.85	0.56	0.64
11.เขตทหาร (เว้นขาว)	5,292.59	8.47	9.74
12.เขตพระราชฐาน วังไกลกังวล (เว้นขาว)	218.74	0.35	0.40
13.อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ (สีม่วงอ่อน)	307.51	0.49	0.56
14.เขตไฟ (เว้นขาว)	1,232.90	1.97	2.26
15.ป่าไม้ตามมติ ครม. (เว้นขาว)	8,864.83	14.19	16.31
16.อนุรักษ์ป่าไม้ (สีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงสีขาว)	574.95	0.92	1.06
17.ถนน ขอย แม่น้ำ ลำคลอง อื่นๆ	7,096.67	11.35	13.05
รวม	54,372.95	87.00	100.00

ที่มา : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะการใช้ที่ดินในพื้นที่เทศบาลเมืองหัวหินในปัจจุบันมีดังนี้

- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากและพาณิชยกรรม มีพื้นที่ 1.09 ตารางกิโลเมตรหรือ 681.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.26 ของพื้นที่ทั้งหมด บริเวณสองข้างถนนเพชรเกษมถัดจากวังไกลกังวล ถนนเรศดำริห์ ถนนแนบเคหาสน์

ถนนดำเนินเกษม ถนนเดชาอนุชิต ถนนเลียบทางรถไฟ ประกอบด้วยร้านอาหาร ร้านค้า และบริการธนาคาร ปั้มน้ำมัน ตลาดสด และอื่นๆ

- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง มีพื้นที่ประมาณ 1.671 ตารางกิโลเมตรหรือ 1,043.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.93 ของพื้นที่ทั้งหมด บริเวณเขตวังไกลกังวล ชุมชนเขาตะเกียบและเขาเต่า

- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย มีพื้นที่ประมาณ 3.94 ตารางกิโลเมตรหรือ 2,275 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.56 ของพื้นที่ทั้งหมด บริเวณทางทิศเหนือและทางทิศใต้ของเทศบาล

- จุดสาทรกรรม มีพื้นที่ประมาณ 0.33 ตารางกิโลเมตรหรือ 206.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นจุดสาทรกรรมขนาดเล็กและทำในครัวเรือน

- สถานที่ราชการ มีพื้นที่ประมาณ 9.662 ตารางกิโลเมตรหรือ 6,012.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.14 ของพื้นที่ทั้งหมด บริเวณศูนย์กลางชุมชน ได้แก่ สำนักงานเทศบาล สถานีตำรวจ ค่ายทหารและวังไกลกังวล

- สถานศึกษาและศาสนสถาน มีพื้นที่ประมาณ 212.50 ไร่และ 1,018.75 ไร่คิดเป็นร้อยละ 0.33 และ 1.89พื้นที่ทั้งหมดตามลำดับ โดยการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทนี้กระจายไปตามแหล่งชุมชนย่อยบนเขตเทศบาล

- สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ได้แก่ ถนน ซอย แม่น้ำลำคลอง และพื้นที่ชายฝั่งทะเล มีพื้นที่ประมาณ 28.72 ตารางกิโลเมตร 17,950 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.26 ของพื้นที่ทั้งหมด

- พื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่าง ถือเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของเทศบาลซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทางทิศตะวันตก ถัดจากพื้นที่ของชุมชน ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 39.02 ตารางกิโลเมตรหรือ 24,387.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.18 ของพื้นที่ทั้งหมด

พื้นที่ศูนย์กลางชุมชนเมืองหัวหิน ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการค้า การบริการ การขนส่ง และหน่วยงานราชการ เป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นไปด้วยอาคารพาณิชย์ที่เกาะตัวอยู่ตามแนวถนนสายสำคัญคือ ถนนเพชรเกษม ได้แก่ บริเวณย่านตลาดจัตุรไชย และบริเวณใกล้เคียง

การใช้ที่ดินของย่านพาณิชย์กรรมเทศบาลเมืองหัวหินได้มีการเจริญเติบโตมาพร้อมกับการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคม โดยเริ่มพัฒนาจากการตั้งถิ่นฐานของชุมชนอาชีพการทำประมงทะเลชายฝั่ง และเมื่อมีการตัดถนนขึ้นในบริเวณนี้จึงขยายตัวเข้าไปในพื้นที่ดิน ก่อให้เกิดการกระจุกตัวของอาคารบ้านเรือนขึ้นตามสองฟากถนนเพชรเกษม และย่านตลาดจัตุรไชยเป็นที่รวบรวมสินค้าหลากหลายชนิดทั้งของกินและของใช้ มีทั้งแบบการค้าปลีกและการค้าส่ง และในอดีตเป็นย่านที่ขาดการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน จึงทำให้เกิดการใช้ที่ดินในลักษณะผสม (Mixed Land Uses) คือเป็นย่านที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อพักอาศัยและพาณิชย์กรรมควบคู่กันไป แต่ปัจจุบันนี้ย่านตลาดจัตุรไชยอยู่ในเขตที่ผังเมืองรวมกำหนดให้เป็นเขตพาณิชย์กรรม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในด้านการค้ามาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะเป็นย่านการค้า ตลาดสดและสรรพสินค้า ซึ่งจะมีทั้งการค้าปลีกและการค้าส่งรวมกันอยู่ นอกจากนี้ยังเป็นย่านที่มีราคาที่ดินสูง ดังนั้นจึงต้องใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการค้าเป็นหลัก จึงจะมีความคุ้มค่า ซึ่งทำให้การใช้ที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรมเพิ่มมากขึ้นและพักอาศัยมีอัตราน้อยลงไปมาก และส่วนใหญ่จะเป็นที่พักอาศัยของผู้มีรายได้น้อยซึ่งเป็นแรงงานของย่าน

3.2.1.3 ระบบการคมนาคมและการขนส่ง

ในการเข้าสู่พื้นที่หัวหินสามารถเดินทางได้ดังนี้

รถยนต์

รถโดยสารปรับอากาศชั้น 1 สาย กรุงเทพฯ - หัวหิน - ปรานบุรี

รถโดยสารปรับอากาศชั้น 2 สาย กรุงเทพฯ - หัวหิน, กรุงเทพฯ - ระนอง, กรุงเทพฯ - สุโขทัย, กรุงเทพฯ - ภูเก็ต

รถไฟ โดยผ่านสถานีหัวหินมีดังนี้ กรุงเทพฯ - สุโขทัย(รถเร็ว, รถด่วนพิเศษ), ปรานบุรี - ประจวบฯ(รถธรรมดา), หัวหิน - ฉะเชิงเทรา(รถธรรมดา), ปรานบุรี - หลังสวน(รถธรรมดา), กรุงเทพฯ - ยะลา(รถเร็ว, รถด่วนสปรี้นเตอร์), กรุงเทพฯ - นครศรีธรรมราช(รถเร็ว, รถด่วน), กรุงเทพฯ - กันตัง(รถเร็ว), กรุงเทพฯ - บัตเตอร์เวอร์ช(รถด่วนพิเศษ), กรุงเทพฯ - สุราษฎร์ธานี(รถด่วนพิเศษ), กรุงเทพฯ - ตรัง(รถด่วน)

เครื่องบิน เป็นสนามบินสุลกษกร สังกัดกรมการบินพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม เขตเทศบาลด้านทิศเหนือ สามารถรองรับเครื่องบินโบอิง 737 ความจุโดยสาร 150 ที่นั่ง มีสายการบินของบริษัทรการบินกรุงเทพ(Bangkok Airway) ให้บริการเที่ยวบินกรุงเทพฯ - หัวหิน - เกาะสมุย เที่ยวกลับ เกาะสมุย - หัวหิน - กรุงเทพฯ ทุกวันพุธ ศุกร์ เสาร์และอาทิตย์

3.2.1.4 ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ระบบสาธารณูปโภค

1. ระบบไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอหัวหิน มีสถานีไฟฟ้าหัวหินเป็นหน่วยงานจำหน่ายไฟฟ้าและให้บริการแก่ประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่ ในส่วนของเทศบาลเมืองหัวหินซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้มีไฟฟ้าสาธารณะตามที่สาธารณะในเขตเทศบาลและขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะออกไปตามชุมชนต่างๆ พร้อมทั้งมีการบำรุงรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้าเมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย

2. การสื่อสารและโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง คือ สำนักงานไปรษณีย์หัวหิน ตั้งอยู่บริเวณถนนดำเนินเกษม
- สถานีโทรคมนาคม 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณถนนดำเนินเกษม(ติดอยู่กับที่ทำการไปรษณีย์)
- สถานีวิทยุกระจายเสียง 1 แห่ง (สังกัดกองทัพอากาศ)
- สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น จั๊นตั้ง เคเบิลทีวี ตั้งอยู่เลขที่ 160/60-62 ถนนชมสินธุ์
- โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 254 หมายเลข ชุมสายโทรศัพท์ 7 ชุมสาย

3. ระบบประปา เทศบาลเมืองหัวหินเป็นเจ้าของการประปา โดยมีกองประปาเป็นหน่วยดำเนินการ และมีกำลังการผลิตน้ำประปา 30,480 ลูกบาศก์เมตร/วัน และแจกจ่ายเพื่อการใช้ประโยชน์ในช่วง 26,000 - 30,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน มีผู้ใช้บริการประมาณ 12,600 ราย โดยมีแหล่งน้ำดิบจากเขื่อนเพชรบุรีและปรานบุรี และแหล่งน้ำดิบสำรองจากอ่างเก็บน้ำหัวนา อ่างเก็บน้ำดิบถนนดำเนินเกษมและอ่างเก็บน้ำดิบเขาเต่า

4. ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมดประมาณ 14,000-17,000 ลบ.ม./วัน และระบบบำบัดน้ำเสียที่ใช้ย้อมี 2 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 เป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบจานหมุนชีวภาพ (RBC) ตั้งอยู่ที่ถนนแนบเคหาสน์ สามารถบำบัดน้ำเสียได้ 8,000 ลบ.ม./วัน

- ระยะที่ 2 เป็นระบบท่อรวม (Combine System) ตั้งอยู่ที่บริเวณเขาพับผ้า สามารถบำบัดน้ำเสียได้ 17,400 ลบ.ม./วัน

5. การจัดการขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน ปัจจุบันมีปริมาณขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ยวันละประมาณ 86 ตัน/วัน (ปริมาณขยะโดยเฉลี่ยประมาณ 1.2 กก./คน/วัน) ซึ่งเป็นขยะที่มาจากบ้านเรือนราษฎร ร้านค้า ตลาด บ้านพักตากอากาศ อาคารชุด โรงแรม และจากบริเวณชายหาด ซึ่งเป็นขยะที่นักท่องเที่ยวที่มาจากทั่วทุกมุมเมือง ขยะหาด เทศบาลฯ มีรถยนต์ที่ใช้จัดเก็บขยะ 18 คัน มีขีดความสามารถในการจัดเก็บ 70 ตัน/วัน เหลือขยะตกค้างประมาณ 16 ตัน/วัน มีสถานที่กำจัดขยะแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) ที่ตั้งอยู่เชิงเขาหนองคู บ้านหนองพวานทุก ตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน พื้นที่ 130 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ฝังกลบ 90 ไร่ ที่เหลือเป็นพื้นที่บ่อน้ำบาดาลเสียแบบบ่อฝังธรรมชาติ เป็นบ่อหมัก 3 บ่อ ลึก 3 เมตร บ่อฝัง 2 บ่อ ลึก 2.5 เมตร มีอาคารขังน้ำหนักอาคารจอตเครื่องจักร และบ้านพักพนักงาน ปัจจุบันที่ดินสำหรับกำจัดขยะใช้ไปแล้วประมาณ 28 ไร่ เหลือที่ดินประมาณ 72 ไร่

6. การระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม

สภาพลำน้ำ มีคลองระบายน้ำอยู่หลายสายด้วยกัน ซึ่งคลองระบายน้ำส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ทางตอนเหนือ เช่น คลองสนามบิน คลองโคกเกลือ คลองบางเกวียนหัก คลองนิน และคลองทะเลน้อย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคลองระบายน้ำที่ก่อสร้างขึ้นใหม่โดยเทศบาลเมืองหัวหินตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมอีกหนึ่งสาย ซึ่งจะเรียกว่า คลองระบายน้ำสายหัวหิน มีแนวขนานทางรถไฟสายใต้และเลียบบคลองชลประทานทางด้านทิศตะวันตก ส่วนทางตอนกลางและตอนใต้มีคลองระบายน้ำน้อย เช่น คลองเขาตะเกียบ คลองเทียน และคลองป้อมะพร้าว เป็นต้น

ท่อระบายน้ำ จะอยู่ในเขตพื้นที่บำบัดน้ำเสีย ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 0.6 ตร.กม. ตั้งแต่ทางรถไฟจนถึงทะเล และจากถนนดำรงราชถึงถนนดำเนินเกษม ทางด้านเหนือมีท่อระบายน้ำเลียบบ 2 ฝั่ง ถนนเพชรเกษมจากหน้าพระราชวังไกลกังวลมาบรรจบกับท่อระบายน้ำริมถนนดำรงราช และระบายน้ำฝนลงสู่ทะเลที่ปลายถนนดำรงราช และทางด้านใต้มีท่อระบายน้ำเลียบบตามถนนนเรศวรคำวิหังซึ่งแยกจากถนนเพชรเกษม ตรงซอยหลังโรงงานพิมพ์ผ้าใยปลัสเตอร์มาถึงถนนดำเนินเกษม

สาธารณูปการ

1. การบริการทางด้านสาธารณสุข ในเขตผังเมืองรวมมีสถานบริการสาธารณสุข จากเอกสารบรรยายสรุปเทศบาลเมืองหัวหิน ปี 2547 จำนวนสถานพยาบาล 8 แห่ง สรุปดังนี้

- สถานพยาบาลของรัฐ 7 แห่ง
- สถานพยาบาลของเอกชน 2 แห่ง
- คลินิกรักษาโรคทั่วไป 21 แห่ง
- โรงพยาบาลหัวหิน : เป็นโรงพยาบาลขนาด 200 เตียง
- สถานีกาชาดหัวหินเฉลิมพระเกียรติ : มีจำนวนเตียงคนไข้ 30 เตียง
- ศูนย์บริการสาธารณสุข 3 แห่ง คือ ศูนย์ตะเกียบศูนย์ แนบเคหาสน์ และศูนย์หนองแก
- โรงพยาบาลซานเปาโลหัวหิน : มีจำนวนเตียงคนไข้ 120 เตียง

2. การบริการด้านการศึกษา สถานศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหัวหินมีทั้งสิ้น 20 แห่ง แยกเป็น

- โรงเรียนในสังกัดเทศบาล 7 โรงเรียน
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(สช.) จำนวน 12 โรงเรียน
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 2 โรงเรียน
- สถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 (สอก.1) จำนวน 1 แห่ง

3. ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นนับถือศาสนาพุทธและมีประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นบ้าง ได้แก่ คริสต์ อิสลาม ซิกข์ เรียงตามลำดับศาสนสถานมีดังนี้

- วัด	22	แห่ง
- สำนักสงฆ์	6	แห่ง
- ศูนย์ปฏิบัติธรรม	2	แห่ง
- คริสตจักร	3	แห่ง
- ศาลเจ้า	5	แห่ง

4. นันทนาการ สถานที่เพื่อการนันทนาการที่สำคัญในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน มีดังนี้

- อาคารอเนกประสงค์ของเทศบาล 1 แห่ง
- สวนสาธารณะ จำนวน 8 แห่ง ที่สวนหลวงราชินี เขานินเหล็กไฟ หน้าสถานีรถไฟ สวนโผนกนิณแบบเคหาสน์ หาดตะเกียบ วังไกลกังวล สวนสนประดิพัทธ์

- สนามฟุตบอล 4 แห่ง ที่ชุมชนสมอโพรง ชุมชนตะเกียบ ชุมชนเขาพิทักษ์และสถานีวิทยุ ทอ.05
- สนามเด็กเล่น ในส่วนที่เทศบาลสนับสนุนอุปกรณ์สนามเด็กเล่นให้แก่ชุมชนมี 27 ชุมชน
- ห้องสมุดประชาชน จำนวน 2 แห่ง คือ ที่ถนนแบบเคหาสน์และหอสมุดศรีมั่งคั่งลาภิเษกอีก จำนวน 1 แห่ง ติดพระราชวังไกลกังวล

5. ความปลอดภัยสาธารณะ การมีลักษณะเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ในการจัดการทางด้านการรักษาความปลอดภัยทั้งทางด้านชีวิตและทรัพย์สิน ถือว่าเทศบาลเมืองหัวหินมีการเตรียมพร้อมและการป้องกันอยู่ในเกณฑ์ที่ดี คือ มีมาตรการการป้องกันและอุปกรณ์ในการบรรเทาสาธารณภัยที่ครบถ้วนในเรื่องการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินและสวัสดิการของประชากร และนักท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหัวหินมีงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานหลักในการอำนวยความสะดวกในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ร่วมกับตำรวจจากสถานีตำรวจภูธรหัวหินและตำรวจท่องเที่ยว รวมทั้งมีการจัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีป้อมตำรวจตั้งกระจายในพื้นที่ชุมชนเพื่อให้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยวหลายแห่ง สรุปบริการความปลอดภัยสาธารณะหลักๆในเขตผังเมืองรวมเมืองหัวหิน ได้ดังนี้

- การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อุปกรณ์ และระดับเพลิงของเทศบาลเมืองหัวหิน
- สถานีตำรวจ 1 แห่ง ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรหัวหิน
- ป้อมตำรวจ 4 แห่ง

3.2.2 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

สภาพปัจจุบันทางเศรษฐกิจในด้านการบริการ เนื่องจากอำเภอหัวหินมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในระดับประเทศจึงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาเยือน ทำให้เกิดสถานบริการและโรงแรม บังกะโล เป็นจำนวนมากไว้บริการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้เกิดการจ้างงานในสาขาบริการจำนวนมาก อันเป็นรายได้หลักของชุมชน ด้านการผลิต มีการผลิตที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ การเกษตร-ประมง การอุตสาหกรรมและการพาณิชย์กรรม และ

การบริการ โดยมีการเกษตร-ประมงเป็นอาชีพหลักอาชีพหนึ่งของชุมชน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่บางส่วนติดทะเลเป็นแนวยาวเหนือ-ใต้ ส่วนด้านการอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมบริการขนาดเล็กที่บริการภายในชุมชนเมือง ทางด้านพาณิชย์กรรมและการบริการส่วนใหญ่เป็นกิจการค้าปลีกจำหน่ายสินค้าอุปโภค-บริโภค และอุปกรณ์เครื่องมือทางการเกษตรและการประมง ในส่วนด้านการจ้างงาน ผู้อยู่ในวัยกำลังแรงงานโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการค้า เกี่ยวกับการบริการ อาชีพแรงงานเพื่อการผลิตอาชีพเกษตร-ประมง และอาชีพที่ใช้วิชาชีพ เป็นต้น

1. การเกษตรกรรม

1.1 การปลูกพืช ในเขตเทศบาลหัวหินมีเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชเป็นอาชีพ จำนวน 405 ครัวเรือน¹ (จาก 24,555 ครัวเรือน หรือประมาณร้อยละ 1.65) ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นที่ไม่ใช่อาชีพการเกษตร พื้นที่เพาะปลูกอยู่ทางด้านตะวันตกของพื้นที่เทศบาล อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาทั้งอำเภอ อาชีพการเกษตรก็ยังเป็นอาชีพที่มีมากที่สุดเช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ

พืชที่เพาะปลูกในเขตเทศบาล ได้แก่ ไม้ผล เช่น สับปะรด มะม่วง มะพร้าว ขนุน ฯลฯ และไม้ดอกไม้ประดับ เช่นเดียวกับพื้นที่เพาะปลูกของทั้งอำเภอ ซึ่งร้อยละ 94 เป็นสับปะรด ร้อยละ 4 เป็นมะม่วง ส่วนพืชอื่นมีบ้างเป็นจำนวนน้อย เช่น ข้าว ยางพารา มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และทุเรียน

1.2 การประมงทะเล ถึงแม้ในอดีต หัวหินเป็นหมู่บ้านชาวประมงมาก่อน แต่ในปัจจุบันธุรกิจอื่นโดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยวได้เข้ามาใช้พื้นที่แทนหมู่บ้านชาวประมงในเขตเทศบาลเมืองหัวหินจนหมด ส่วนชุมชนใกล้เคียงเช่น สมอเรียง เขาตะเกียบ และเขาเต่า ยังมีการทำการประมงอยู่แต่ก็น้อยลงกว่าแต่ก่อน เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลลดน้อยลงมาก อย่างไรก็ตาม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหินมีท่าเทียบเรือประมงของเทศบาล ให้บริการด้านการเทียบเรือประมงทะเล เป็นแหล่งซื้อขายปลา มีโรงน้ำแข็ง 1 โรง ผลิตน้ำแข็งจำหน่ายให้แก่เรือประมงที่เข้าเทียบท่า นำไปใช้ในการประมงทะเล

1.3 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในเขตเทศบาลมีน้อยเพราะมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ ส่วนบริเวณรอบนอกภายในเขตอำเภอหัวหินมีการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ประเภทปลากินพืช ทั้งอำเภอพื้นที่เลี้ยงมีประมาณ 300 ไร่ 176 ราย ผลผลิตส่งขายทั้งในพื้นที่อำเภอหัวหินและตลาดกลางจังหวัดสมุทรสาคร สำหรับการเพาะเลี้ยงกุ้งและปลาทะเล เช่นปลากะพงมีน้อยมาก ซึ่งทั้งอำเภอมีเพียง 2 ราย พื้นที่น้อยกว่า 1 ไร่

1.4 การเลี้ยงสัตว์ คิดตามมูลค่าของปศุสัตว์แต่ละประเภท จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งรวมทั้งอำเภอหัวหินมีการเลี้ยงสัตว์น้อยมาก ใกล้เคียงกับการเลี้ยงมากที่สุด รองลงไปคือวัว และควาย ส่วนหมูมีเลี้ยงน้อยมาก และน้อยกว่าแพะซึ่งน้อยอยู่แล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีข้อจำกัดด้านอาหารหมู เพราะจังหวัดนี้มีการปลูกข้าวเพียงเล็กน้อย จึงไม่มีปลายข้าวและรำข้าว ธัญพืชอาหารสัตว์เช่นข้าวโพด ข้าวฟ่างก็ไม่มีการปลูก และอยู่ไกลจากแหล่งปลูกมาก จึงไม่มีอาหารหมูเพียงพอ สำหรับในพื้นที่เทศบาลเมืองหัวหิน ไม่ปรากฏว่ามีการเลี้ยงปศุสัตว์แต่อย่างใด

2. การอุตสาหกรรม

เขตเทศบาลเมืองหัวหินเป็นพื้นที่ควบคุมมลพิษ ในเขตเทศบาลเมืองหัวหินมีอุตสาหกรรมจำนวนน้อยขนาดเล็ก อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งก่อมลพิษจะไม่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างและดำเนินการภายในเขตเทศบาลได้ อุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดที่มีอยู่คือ โรงงานทำกระดาษใช้แล้ว หัวหินถึงแม้จะเป็นแหล่งปลูกสับปะรดที่สำคัญ แต่ไม่มีอุตสาหกรรมสับปะรด อุตสาหกรรมการผลิตในเขตเทศบาลหัวหินเป็นประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ทำ

¹เทศบาลเมืองหัวหิน "แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล (พ.ศ. 2545 - 2552)"

ผลิตภัณฑ์คอนกรีตที่ใช้ในงานก่อสร้างเช่น เสารั้ว ปลูกบ่อ อุตสาหกรรมทำผลิตภัณฑ์จากไม้เช่น วงกบประตู หน้าต่าง เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือหัตถกรรมเช่น การแปรรูปสัตว์น้ำ กุ้ง หอย ปลาแห้ง ซึ่งมีมาแต่เดิมแต่อยู่ในภาวะที่มีจำนวนลดลงไปเรื่อยๆหรือย้ายไปอยู่ที่อื่น เพราะที่ที่เคยใช้เคยถูกแทนที่ด้วยสถานที่ให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร หรือสถานบันเทิง

สำหรับผลิตภัณฑ์ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ตามนโยบายของรัฐบาลในพื้นที่อำเภอหัวหินทั้งในและนอกเขตเทศบาลผลิตโดยกลุ่มสตรีต่างๆของชุมชน มีการผลิตสินค้าประเภทอาหารแปรรูป ได้แก่ กุ้งแห้งหอม กะหรี่ปั๊บกวนไส้ เค็มใบเตย น้ำพริกแกงส้ม น้ำพริกเผา น้ำมะพร้าวบริสุทธิ์บรรจุขวด เห็ดโคนน้อยในน้ำเกลือ และหัตถกรรมต่างๆ เช่น ผ้าบาติก ผ้าฝ้ายทอมือ เรือจำลอง ศิลปะประดิษฐ์จากเกล็ดปลา ดอกไม้ประดิษฐ์ ดอกกลี๋ย ฯลฯ ทั้งหมดนี้สามารถจำหน่ายได้ดีพอสมควร

3. การพาณิชย์กรรม การบริการ และการท่องเที่ยว

การพาณิชย์กรรมภายในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน มีลักษณะเช่นเดียวกับเมืองขนาดค่อนข้างใหญ่ทั่วไป สำหรับพื้นที่ที่ทำการค้าหนาแน่นของเมืองหัวหิน คือ บริเวณ 2 ฝั่งถนนเพชรเกษมจากซอย 41 ทางด้านเหนือลงไปทางด้านใต้ถึงซอย 67 รวมประมาณ 4 ตารางกิโลเมตร พื้นที่นี้เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญทางการค้า โรงแรมขนาดใหญ่ สถานีรถไฟ รวมทั้งเป็นที่ตั้งของอาคารที่ทำการเทศบาลด้วย

สถานประกอบการในเขตเทศบาลมีทุกประเภท ได้แก่ ตลาดสด 2 แห่ง ศูนย์การค้า 2 แห่ง ร้านค้าทั่วไป 46 แห่ง ห้างหุ้นส่วนจำกัด 485 แห่ง บริษัท 523 แห่ง สถานีบริการน้ำมัน 13 แห่ง สาขานาการพาณิชย์ต่างๆ 10 สาขา ท่าเทียบเรือ 2 แห่ง รวมทั้งมีโรงฆ่าสัตว์ 1 แห่ง

3.2.3 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม

การขยายตัวของประชากร มีแนวโน้มการขยายตัวของประชากรในเขตเทศบาลเมืองหัวหินสูง เพราะพื้นที่ในเขตเทศบาลและบริเวณใกล้เคียงมีศักยภาพของการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ประชาชน ซึ่งเป็นกิจการหรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ลงทุนน้อยแต่ได้ผลตอบแทนมาก

วิถีชีวิตของชุมชนในเขตชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน มีลักษณะทางสังคมเป็นชุมชนเมือง ซึ่งมีความหนาแน่น เนื่องจากอยู่ติดกับอ่าวไทย และยังเป็นที่พักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ย่านชุมชนต่างๆในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน มีจำนวน 34 ชุมชน โดยแบ่งเป็น 2 ตำบล คือ ตำบลหัวหินและตำบลหนองแก

ชุมชนเมืองหัวหินตั้งอยู่สองฟากถนนเพชรเกษมและริมฝั่งทะเลอ่าวไทย จากลักษณะการตั้งถิ่นฐานเดิมของชุมชนจะเกาะตัวตามแนวถนนและชายฝั่งทะเล ได้แก่ ชุมชนบ่อฝ้าย ชุมชนสมอเรียง โดยประกอบอาชีพประมงเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับชุมชนเขาตะเกียบและชุมชนเขาเต่า มีเพียงชุมชนบ่อฝ้ายแห่งเดียวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจุบันชุมชนชายทะเลเริ่มเปลี่ยนเป็นร้านค้า บริการ และเกสเฮ้าส์ เพื่อบริการนักท่องเที่ยว จากอาชีพชาวประมงก็เปลี่ยนมาประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว บริเวณตลาดจัดรถไฟและทางรถไฟตำบลหนองพลับ เป็นย่านการค้าส่งที่หนาแน่นมาก บริเวณเขาตะเกียบ เขาเต่า และที่ว่างทั่วไปมีการพัฒนาเป็นร้านอาหาร ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาใช้บริการในชุมชนค่อนข้างหนาแน่น

ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนเมืองหัวหินมีลักษณะเช่นเดียวกับประเพณีและวัฒนธรรมของประชาชนโดยทั่วไปในภาคกลางของประเทศไทย

จำนวนประชากรในปีพ.ศ. 2548 เทศบาลเมืองหัวหินมีประชากรมากที่สุด คือ 47,307 คน เท่ากับร้อยละ 55.31 ของประชากรอำเภอหัวหิน รองลงมาคือ ตำบลทับใต้ 9,829 คน เท่ากับร้อยละ 11.98 (ดูตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองหัวหินปี พ.ศ. 2548

พ.ศ.	ครัวเรือน	ประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือน	จำนวนบ้าน	จำนวนประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
2542	10,575	3.88	20,300	20,171	20,815	40,986
2543	10,741	3.87	10,610	22,429	21,152	41,581
2544	10,926	3.88	21,072	20,800	21,597	42,397
2545	11,177	3.89	21,752	21,455	22,116	43,571
2546	11,290	3.94	22,166	21,839	22,646	44,485
2547	0	0	24,555	21,993	23,370	45,363
2548	0	0	26,526	23,145	24,162	47,307

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร เทศบาลเมืองหัวหิน

3.3 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

3.3.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

พื้นที่ศึกษาดังอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองหัวหิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบริเวณย่านพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก มีพื้นที่ประมาณ 0.227 ตารางกิโลเมตร หรือ 142.278 ไร่ มีขอบเขตพื้นที่ติดต่อ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	จรดถนนชมสินธุ์
ทิศใต้	จรดถนนเดชาอนุชิต
ทิศตะวันออก	จรดทางรถไฟสายใต้
ทิศตะวันตก	จรดชายหาดหัวหิน ทะเลอ่าวไทย

พื้นที่ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบเชิงเขาไล่ระดับไปจนถึงชายทะเล ถ้าพิจารณาว่าพื้นที่ราบเชิงเขาเริ่มต้นตั้งแต่เส้นชั้นความสูง 20 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางไปจนถึงชายทะเลจะพบว่าพื้นที่ราบเชิงเขานี้มีพื้นที่ประมาณ 41 ตารางกิโลเมตร และมีความลาดชันระหว่าง 0.007 ถึง 0.013

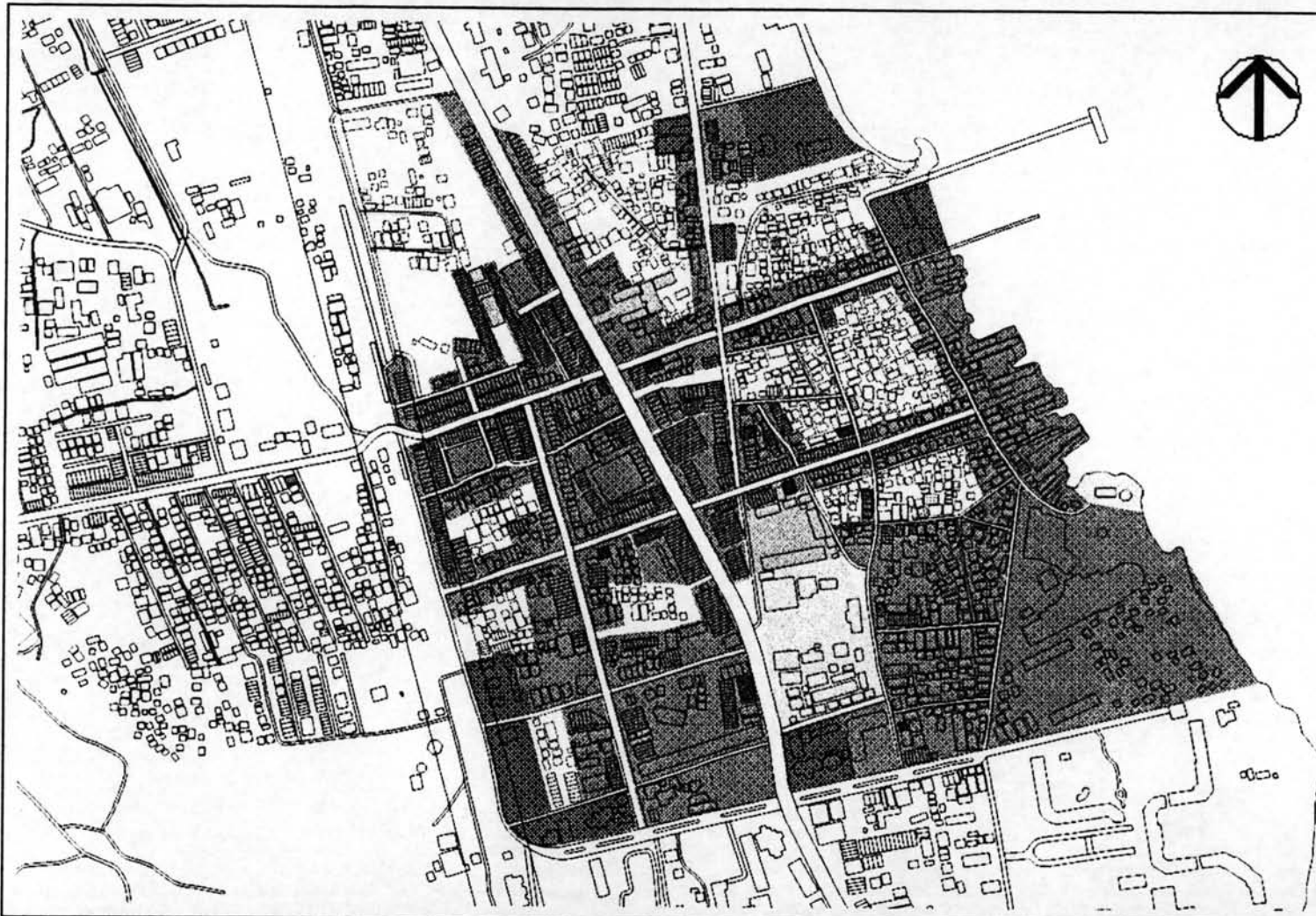

แผนที่ 3.4 ที่ตั้งและอาณาเขตของพื้นที่ศึกษา

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านตลาดนัดไรเซพทบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 จัดทำโดย : นายสมยศ สถิติธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พื้นที่ศึกษา
- พาณิชยกรรม
- ที่พักอาศัย
- สถานที่ราชการ
- ศาสนสถาน
- สถานศึกษา
- ที่โล่ง, ถนน, ซอย

แผนที่ 3.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ต่อเนื่อง

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชยกรรมย่านตลาดนัดไรศเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 จัดทำโดย : นายสมยศ สติถรรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

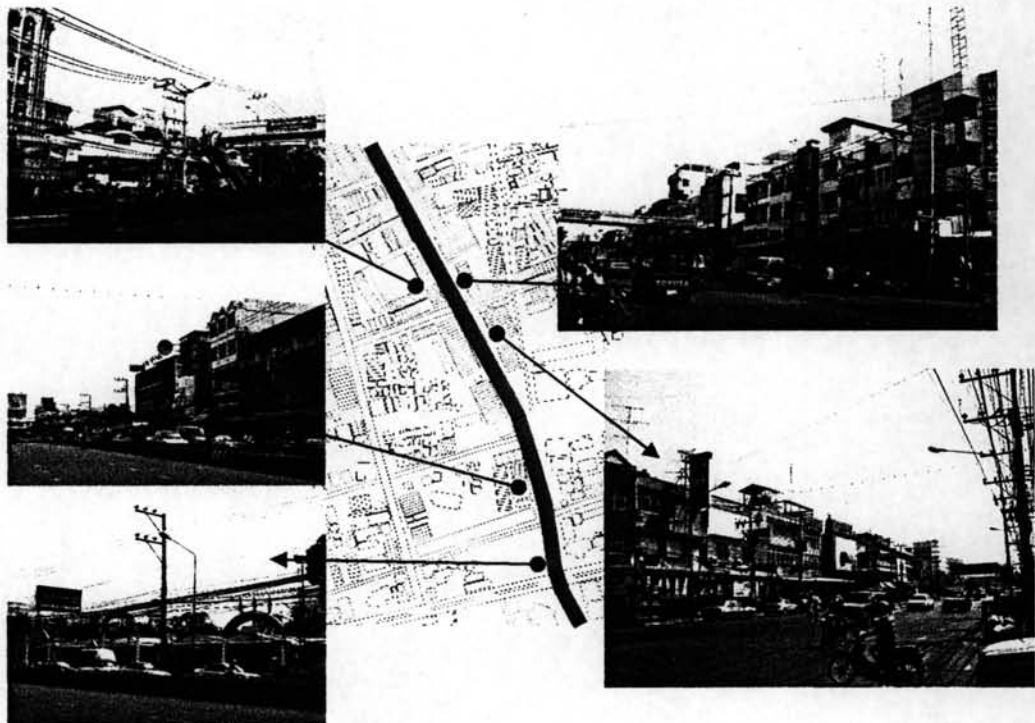

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

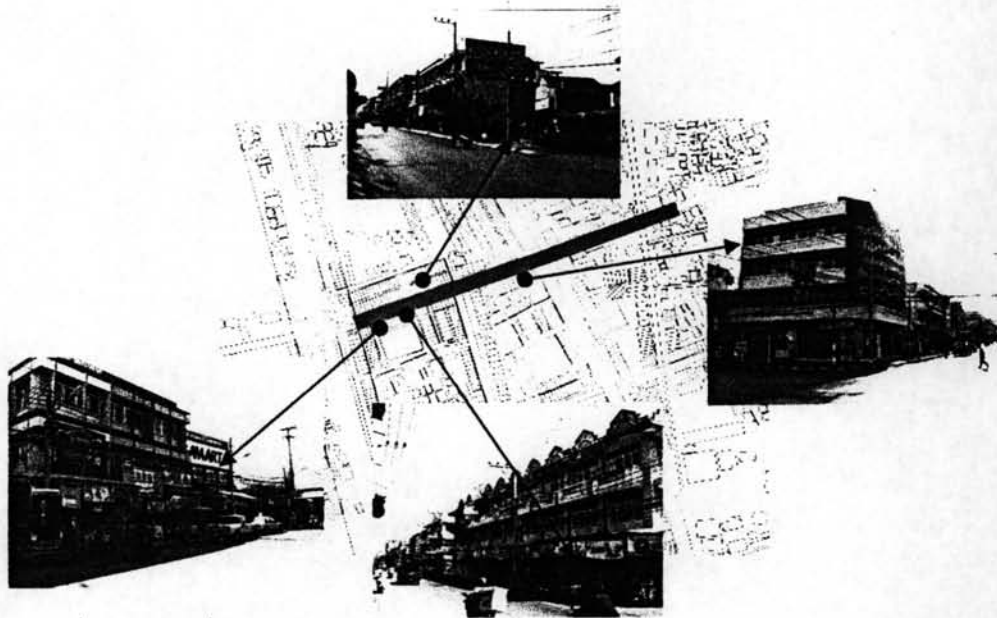
สำหรับบริเวณศูนย์กลางชุมชนเมืองหัวหินอยู่ในย่านพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการค้า การบริการ การขนส่ง การปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานราชการต่าง ๆ บริเวณถนนเพชรเกษม ถนนชมสสินธุ์ ถนนเดชาอนุชิต ถนนดำเนินเกษม ถนนเลียบทางรถไฟ และถนนนเรศดำริห์ โดยมีการใช้ที่ดินตามแนวถนนที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาหรือบริเวณศูนย์กลางชุมชนเมืองหัวหินดังนี้

1. การที่ใช้ที่ดิน บริเวณถนนเพชรเกษม การใช้ที่ดินบริเวณนี้เป็นส่วนใหญ่เป็นพาณิชย์กรรมและสถาบันศาสนาอยู่บ้าง กิจกรรมการค้าขายและการบริการ เป็นที่ตั้งของตลาดนัดรถไฟ ห้างสรรพสินค้าหัวหินซีอปปิงมอลล์ และสาธุการสแควร์ มีกิจกรรมการค้าประเภท ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย กิฟท์ช็อป ร้านขายยา ร้านแว่นตาและร้านเครื่องใช้ของเบ็ดเตล็ด ฯลฯ

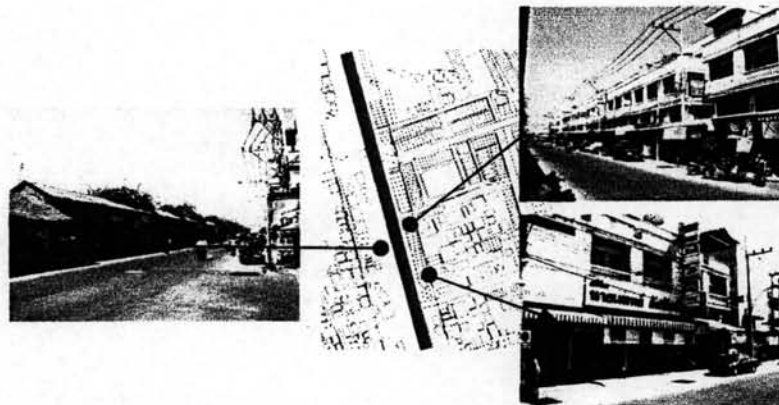
ภาพที่ 3.1 การใช้ที่ดินบริเวณถนนเพชรเกษม

2. การที่ใช้ที่ดินบริเวณถนนชมสสินธุ์ การที่ใช้ที่ดินบริเวณนี้เป็นพาณิชย์กรรม ตั้งแต่บริเวณตลาดชมสสินธุ์จนถึงบริเวณสี่แยกที่ติดกับถนนเพชรเกษม กิจกรรมการค้าส่วนใหญ่เป็นร้านค้าส่ง ประเภท เครื่องดื่ม ขนมเด็ก เครื่องเขียน เครื่องไฟฟ้า เครื่องใช้และของเบ็ดเตล็ด ถัดลงมาถึงบริเวณท่าเทียบเรือประมงเป็นประเภทที่อยู่อาศัย มีร้านค้าขายอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านอุปกรณ์ตกปลา และเกสต์เฮ้าส์ ฯลฯ

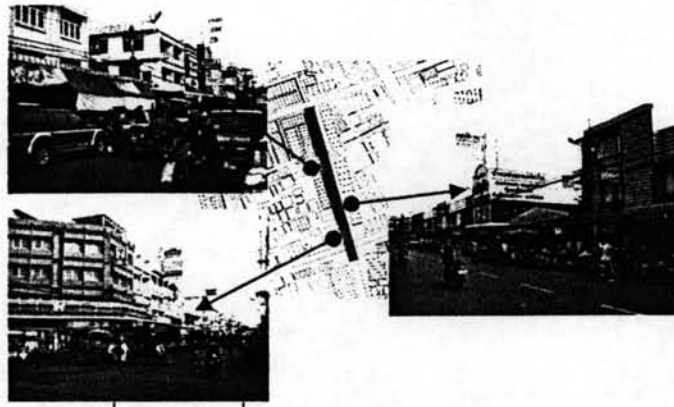
ภาพที่ 3.2 การใช้ที่ดินบริเวณถนนชมนินทร์

3. การใช้ที่ดินบริเวณถนนเลียบทางรถไฟ เริ่มจากถนน ชมนินทร์ลงมาทางทิศใต้จนถึงถนนเดชานูชิตการใช้ที่ดินบริเวณนี้เป็นเป็นพาณิชย์กรรม กิจกรรมการค้าส่วนใหญ่เป็นร้านบริการอินเทอร์เน็ต ร้านนาฬิกา ร้านค้า อุปกรณ์สื่อสาร ร้านเครื่องไฟฟ้าและคลินิก ฯลฯ ถัดลงมาถึงถนนดำเนินเกษมเป็นประเภทที่อยู่อาศัยและสถาบันราชการ

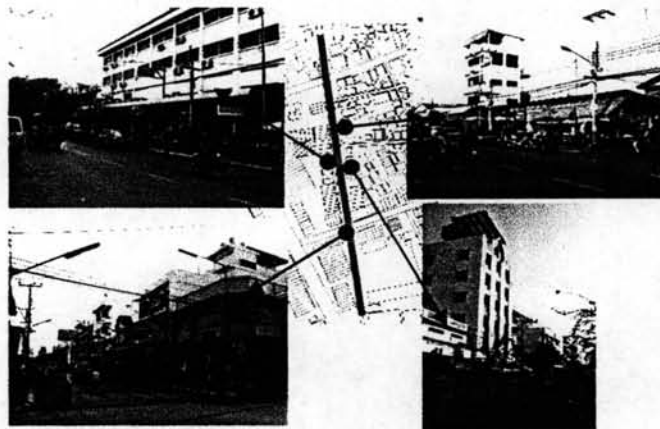
ภาพที่ 3.3 การใช้ที่ดินบริเวณถนนเลียบทางรถไฟ

4. การใช้ที่ดินบริเวณถนนสระสง การใช้ที่ดินบริเวณนี้ที่ดินที่ติดถนนส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม กิจกรรมการค้าบริเวณนี้เป็นย่านร้านขายทอง ร้านค้าเบ็ดเตล็ด และสิ่งมกัณฑ์ ฯลฯ ส่วนการใช้ที่ดินที่อยู่อาศัยจะอยู่ด้านในหรือด้านหลังของที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม

ภาพที่ 3.4 การใช้ที่ดินบริเวณถนนสระสง

5. การใช้ที่ดินบริเวณถนนแนวเคหาสน์ การใช้ที่ดินบริเวณนี้เป็นประเภทที่อยู่อาศัย มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมและสถาบันการศึกษาอยู่บ้าง กิจกรรมบริเวณนี้ประกอบด้วย ร้านขายอาหาร ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านขายเครื่องประดับและอัญมณี บริษัทห้างร้านที่ทำกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ

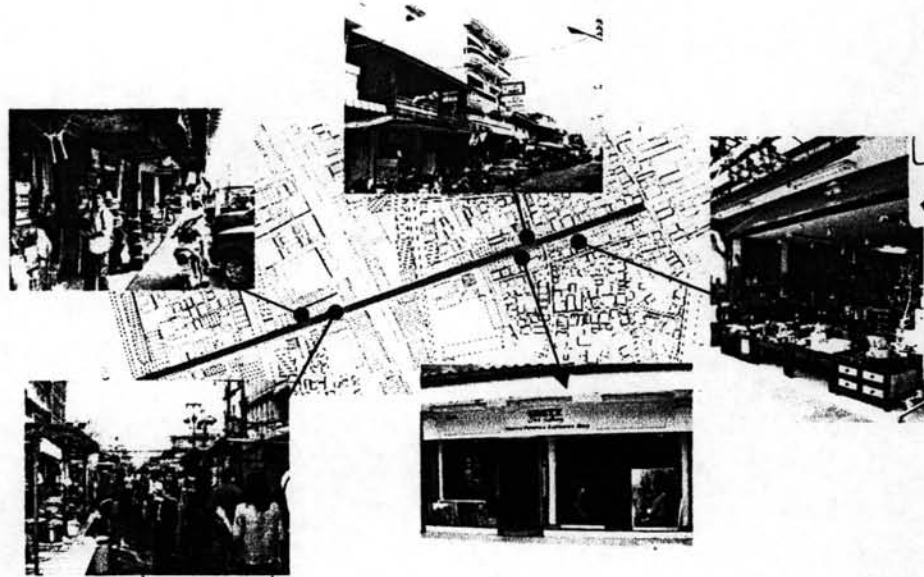
ภาพที่ 3.5 การใช้ที่ดินบริเวณถนนแนวเคหาสน์

6. การใช้ที่ดินบริเวณถนนนเรศดำรินทร์ การใช้ที่ดินบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นประเภทพาณิชย์กรรมบริเวณที่ติดถนนตั้งแต่แยกถนนชมสินธุ์ถึงแยกถนนเชชวนะชิต กิจกรรมร้านค้าประเภทอาหารทะเล และตั้งแต่แยกเชชวนะชิตถึงแยกถนนดำเนินเกษม มีกิจกรรมการค้าและการบริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ร้านเสื้อผ้า ร้านขายกระเป๋าเดินทาง นวดแผนโบราณและร้านค้าเบ็ดเตล็ด ฯลฯ

ภาพที่ 3.6 การใช้ที่ดินบริเวณถนนนเรศดำรินทร์

7. การใช้ที่ดินบริเวณถนนเดชานูชิต การใช้ที่ดินบริเวณนี้ที่ดินที่ติดกันถนนส่วนใหญ่เป็นประเภทพาณิชย์กรรมส่วนประเภทที่อยู่อาศัยจะอยู่บริเวณด้านหลัง ช่วงถนนพระปกเกล้าถึงถนนเพชรเกษม เป็นกิจกรรมการค้าในลักษณะการบริการ เช่น ร้านขายอาหาร ร้านค้าเบ็ดเตล็ด และในเวลาเย็นจะปิดถนนเป็นตลาดโต้รุ่ง เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว มีความคึกคักของกิจกรรมการซื้อขายสินค้า ทานอาหาร ของฝาก เดินชมสินค้า ฯลฯ ช่วงถนนเพชรเกษมถึงถนนนครดำริห์ กิจกรรมการค้าขายประเภทของโบราณมีราคา ร้านขายผ้าไทย นูติก แกลเลอรีและภาพเขียน ฯลฯ

ภาพที่ 3.7 การใช้ที่ดินบริเวณถนนเดชานูชิต

8. การใช้ที่ดินบริเวณถนนดำเนินเกษม การใช้ที่ดินบริเวณนี้เป็นประเภทสถาบันราชการและพาณิชย์กรรม โดยประเภทสถาบันราชการจะอยู่บริเวณตั้งแต่สถานีรถไฟถึงสี่แยกถนนเพชรเกษม ถัดลงมาจนถึงชายหาดเป็นประเภทพาณิชย์กรรม กิจกรรมการค้าประกอบด้วย ร้านอาหารและเครื่องดื่ม โรงแรมที่พัก อุปกรณ์กีฬาและดำน้ำ ร้านถ่ายรูป ฯลฯ

ภาพที่ 3.8 การใช้ที่ดินบริเวณถนนดำเนินเกษม

9. การใช้ที่ดินบริเวณถนนพลสุข การใช้ที่ดินบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม มีเพียงบางส่วนบริเวณถนนมิตรภาพถึงถนนดำเนินเกษมเป็นการใช้ที่ดินประเภทอยู่อาศัย ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดินที่อยู่อาศัยเป็นเชิงพาณิชย์จำนวนมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นย่านที่พักนักท่องเที่ยว มีลักษณะกิจกรรมที่เป็นความบันเทิงควบคู่ไปกับการขายอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้าบาร์เบียร์ ส่วนใหญ่จะมีความคึกคักในเวลากลางคืน

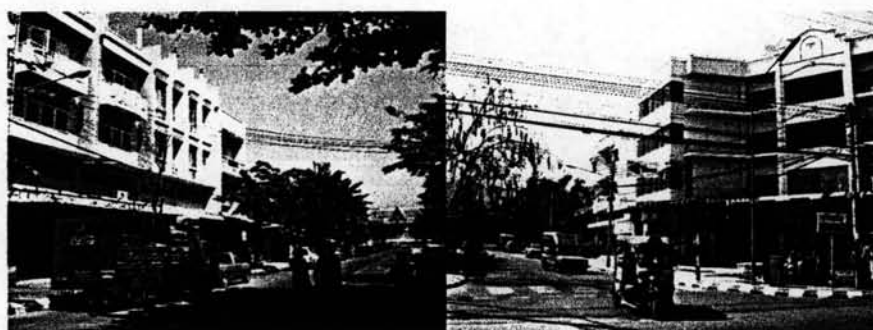
ภาพที่ 3.9 การใช้ที่ดินบริเวณถนนพหลสุทธาน

10. การใช้ที่ดินบริเวณถนนเสละคาม การใช้ที่ดินบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นประเภทที่อยู่อาศัย มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นประเภทพาณิชยกรรม กิจกรรมการค้าประกอบด้วยร้านอาหาร และเกสต์เฮ้าส์ ฯลฯ

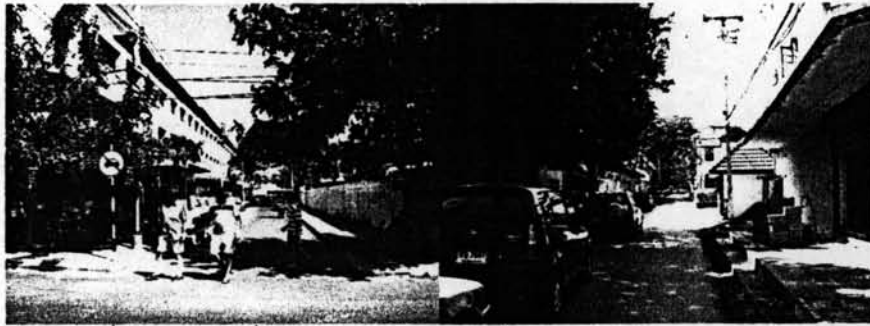
ภาพที่ 3.10 การใช้ที่ดินบริเวณถนนเสละคาม

11. การใช้ที่ดินบริเวณถนนอำนาจสิน การใช้ที่ดินบริเวณนี้เป็นประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยปะปนกัน กิจกรรมประกอบด้วย ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านค้าทั่วไป ฯลฯ

ภาพที่ 3.11 การใช้ที่ดินบริเวณถนนอำนาจสิน

12. การใช้ที่ดินบริเวณถนนกำเนิดวิถี การใช้ที่ดินบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นประเภทพาณิชยกรรม มีกิจกรรมการค้าของศูนย์การค้าห้วยหินคอมเพล็กซ์ และโรงแรม มีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและสถาบันราชการบางส่วน

ภาพที่ 3.12 การใช้ที่ดินบริเวณถนนกำเนิดวิถี

สรุปการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ต่อเนื่อง จากการสำรวจพบว่า การใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมมีกิจกรรมที่หลากหลาย ลักษณะกระจุกตัวอยู่บริเวณพื้นที่ต่างๆ เช่น ตลาดนัดรถไฟตลาดชมสินธุ์และศูนย์การค้าหัวหินช้อปปิ้งมอลล์ และกระจายตัวไปตามแนวถนน ในลักษณะร้านค้าที่เป็นอาคารพาณิชย์ โดยใช้พื้นที่ชั้นล่างเป็นหน้าร้าน มีกิจกรรมการค้ามีลักษณะที่เกาะกลุ่มกันในแต่ละพื้นที่ และการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยจะอยู่ด้านหลังของอาคารพาณิชย์ที่อยู่ตามแนวถนนสายสำคัญ

3.3.3 กรรมสิทธิ์ที่ดิน

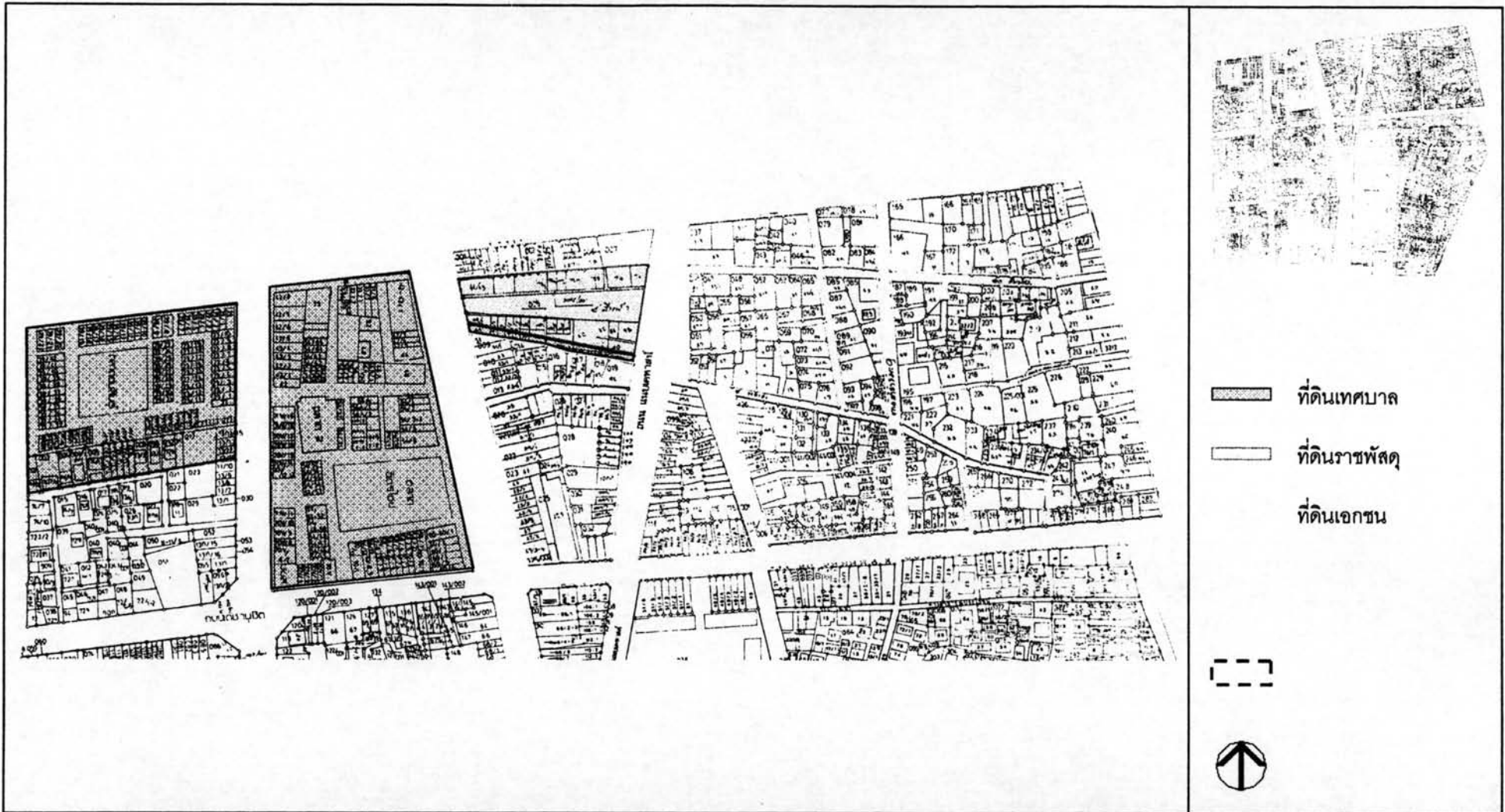
กรรมสิทธิ์ที่ดิน แบ่งได้ดังนี้

- ที่ราชพัสดุ ได้แก่ ซอยหัวหิน 53 ซุมสายโทรศัพท์หัวหิน ธนาคารออมสินสาขาหัวหิน ธนาคารไทยพาณิชย์สาขาหัวหิน ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขหัวหิน สถานีตำรวจภูธรอำเภอหัวหิน ศูนย์รับเสด็จ (ที่ว่าการอำเภอหัวหิน) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหัวหิน สถานีสมุทรศาสตร์หัวหิน สำนักงานทางหลวงที่ 13 และหน่วยสำรวจธรณีวิทยา

- ที่เทศบาลฯ ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลหัวหิน สถานีกาชาดที่ 10 กองประปาเทศบาลฯ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลฯ โรงเรียนเทศบาลบ้านหัวหิน ตลาดนัดรถไฟและอาคารพาณิชย์ที่อยู่โดยรอบ ตลาดชมสินธุ์และอาคารพาณิชย์ที่อยู่โดยรอบและอาคารพาณิชย์ถนนชมสินธุ์ตรงข้ามกับตลาดชมสินธุ์ และพื้นที่ว่างด้านหลัง

- ที่การรถไฟฯ ได้แก่ โรงแรมรถไฟหัวหิน โรงแรมรถไฟ 2 (กอล์ฟอิน) ศูนย์การค้าหัวหินคอมเพล็กซ์ อาคารพาณิชย์ถนนกำเนิดวิถี ที่ทำการและบ้านพักการรถไฟ ถนนเลียบทางรถไฟและอาคารพาณิชย์ที่ติดถนนและสนามกอล์ฟหัวหิน

- ที่เอกชน ที่ดินนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว

แผนที่ 3.6 กรรมสิทธิ์ที่ดิน

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านตลาดนัดไรชเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 จัดทำโดย : นายสมยศ สติธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

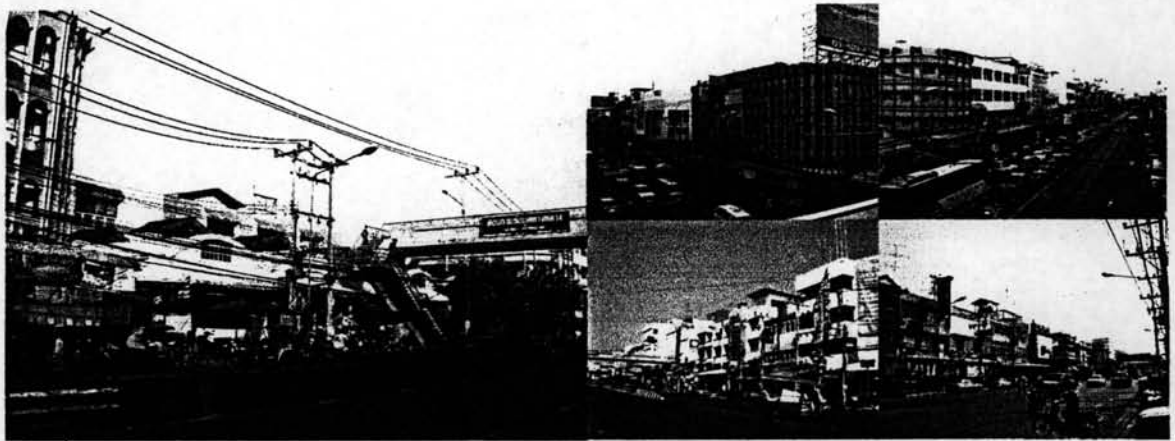

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3.4 สภาพทั่วไปของอาคาร

สภาพทั่วไปของอาคารในเขตเทศบาลตำบลหัวหินมีความสูงประมาณ 2-5 ชั้น ยกเว้นอาคารประเภทโรงแรม หรือคอนโดมิเนียมที่มีจำนวนชั้นมากขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่อยู่บริเวณริมชายหาดด้านทิศเหนือและด้านทิศใต้ของเขตเทศบาลตำบลหัวหิน แต่ก็มีบ้างในบริเวณ ศูนย์กลางชุมชนเมือง วัสดุส่วนใหญ่เป็นคอนกรีต และตึกครึ่งไม้ โดยบริเวณศูนย์กลางชุมชนเมืองหัวหินมีสภาพทั่วไปของอาคารตามแนวถนนที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา ดังนี้

1. สภาพอาคารบริเวณถนนเพชรเกษม เริ่มจากจุดที่ตัดกับถนนชมสินธุ์ลงไปทางทิศใต้จนถึงถนนดำเนินเกษม ทั้งสองฝั่งเป็นอาคารพาณิชย์ความสูงประมาณ 2-5 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต โดยในบริเวณนี้มีสิ่งก่อสร้างที่สำคัญที่ขึ้นพร้อมวังไกลกังวลก็คือ ตลาดฉัตรไชย มีความสูง 1 ชั้นเป็นอาคารคอนกรีต ทั้งอาคารแม้แต่แผงขายสินค้า หลังคา 7 โค้งมีความหมายว่า สร้างขึ้นในรัชกาลที่ 7 เพื่อเป็นเครื่องเทิดพระเกียรติ ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี ทรงเลือกหัวหินเป็นตำบลสร้างพระราชวังฤดูร้อนและตลาดฉัตรไชยก็เป็นสัญลักษณ์ของหัวหิน และศูนย์การค้าหัวหินช้อปปิ้งมอลล์ เป็นอาคารพาณิชย์มีความสูงประมาณ 3 ชั้น โครงสร้างเป็นอาคารคอนกรีต

ภาพที่ 3.13 สภาพอาคารบริเวณถนนเพชรเกษม

2. สภาพอาคารบริเวณถนนชมสินธุ์ เริ่มจากจุดที่ตัดกับถนนเลียบทางรถไฟสายใต้มาทางทิศตะวันออกจนถึงถนนเพชรเกษม ทั้งสองฝั่งเป็นอาคารพาณิชย์ความสูง 3-4 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต และเป็นที่ตั้งของอาคารตลาดชมสินธุ์ จากจุดที่ตัดกับถนนเพชรเกษมลงมาถึงถนนเรศดำรงเป็นอาคารพาณิชย์ที่มีความสูง 3-4 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต สลับกับบ้านพักอาศัยที่มีความสูง 2 ชั้น และมีอาคารพาณิชย์ที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่ตามแนวถนนโดยการรื้อถอนอาคารเรือนไม้เก่าเพื่อความมั่นคงแข็งแรงและทำกิจกรรมการค้า ถัดจากอาคารพาณิชย์เข้าไปในพื้นที่เป็นบ้านไม้เนื่องจากบริเวณนี้เป็นชุมชนดั้งเดิมของหัวหินแห่งหนึ่ง

สัญลักษณ์

- พาณิชยกรรม
- กึ่งพาณิชยกรรม
- ที่พักอาศัย
- สถานที่ราชการ
- วัด
- โรงเรียน
- โถงเก็บของ

แผนที่ 3.7 การใช้ประโยชน์อาคาร

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชยกรรมย่านตลาดฉัตรไชยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 จัดทำโดย : นายสมยศ สติธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

□ ชั้นเดียว

▒ 2 ชั้น

▓ 3 ชั้น

■ 4 ชั้น

■ มากกว่า 4 ชั้นขึ้นไป

แผนที่ 3.8 ความสูงอาคาร

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านตลาดนัดไรชเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
จัดทำโดย : นายสมยศ สถิติธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.9 ลักษณะโครงสร้างอาคาร

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านตลาดฉัตรไชยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 จัดทำโดย : นายสมยศ สติธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

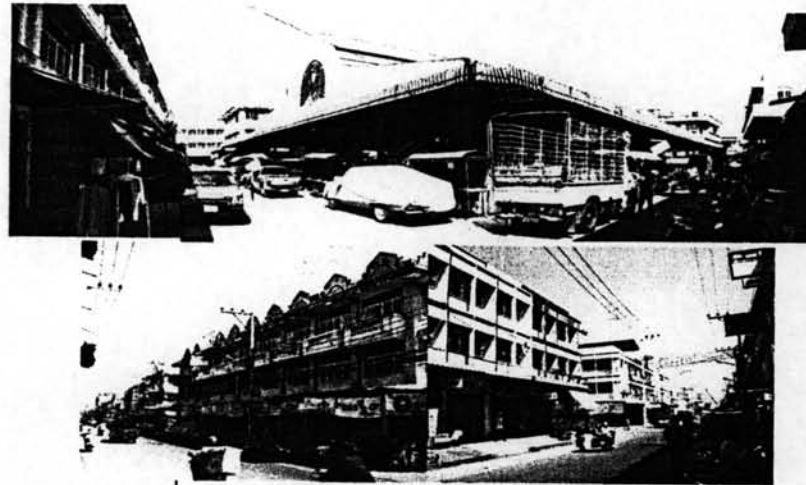

แผนที่ 3.10 ลักษณะสภาพอาคาร

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านตลาดนัดศรีไชยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 จัดทำโดย : นายสมยศ สติธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

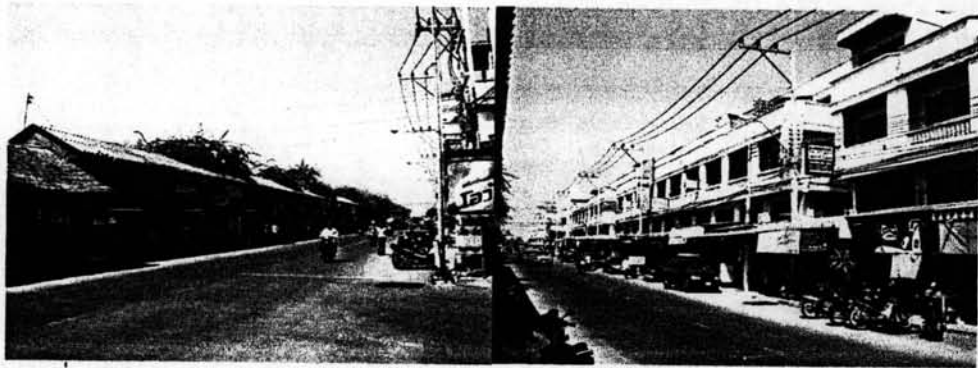

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 3.14 สภาพอาคารบริเวณถนนชมสินธุ์

3. สภาพบริเวณอาคารถนนเลียบริมทางรถไฟ เริ่มจากจุดที่ติดกับถนนชมสินธุ์ลงมาทางทิศใต้จนถึงถนนดำเนินเกษม โดยที่อาคารฝั่งตะวันออกเป็นอาคารพาณิชย์ความสูง 2-3 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต ส่วนฝั่งตรงข้ามเป็นร้านค้าห้องแถวชั้นเดียว เป็นอาคารคอนกรีต ถัดลงไปจากจุดที่เชื่อมกับถนนเดชนาชนิดเป็นบ้านที่พักอาศัยของเจ้าหน้าที่การรถไฟสูง 2 ชั้น เป็นบ้านเดี่ยวใช้ไม้เป็นวัสดุ และเป็นที่ทำงานรวมถึงโรงเก็บของของการรถไฟ เป็นอาคารไม้สูง 1-2 ชั้น ในส่วนบริเวณจุดที่ติดกับถนนดำเนินเกษมเป็นสถานีรถไฟหัวหิน ซึ่งประกอบด้วยพลับพลาที่ประทับเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญ และมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สวยงามและได้รับรางวัลจากสมาคมสถาปนิกสยามฯ ปัจจุบันกรมศิลปากรดำเนินการขึ้นทะเบียนอนุรักษ์อาคารไว้

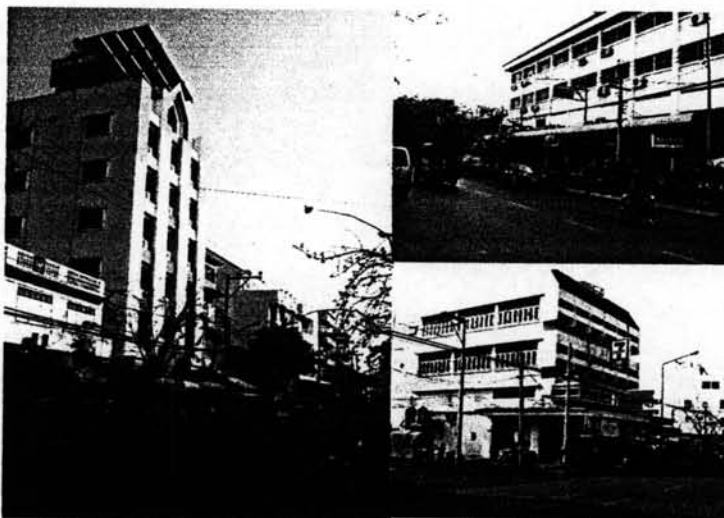
ภาพที่ 3.15 สภาพอาคารบริเวณถนนเลียบริมทางรถไฟ

4. สภาพอาคารบริเวณถนนสระสงว เริ่มจากจุดที่เชื่อมกับถนนชมสินธุ์ลงมาทางทิศใต้จนถึงถนนดำเนินเกษม เป็นอาคารพาณิชย์สูง 2-4 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต และมีที่พักอาศัยสูง 2 ชั้น เป็นห้องแถวไม้ อยู่ช่วงปลายถนนบริเวณจุดที่ติดกับถนนอำนาจสิน ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก

ภาพที่ 3.16 สภาพอาคารบริเวณถนนสระสง

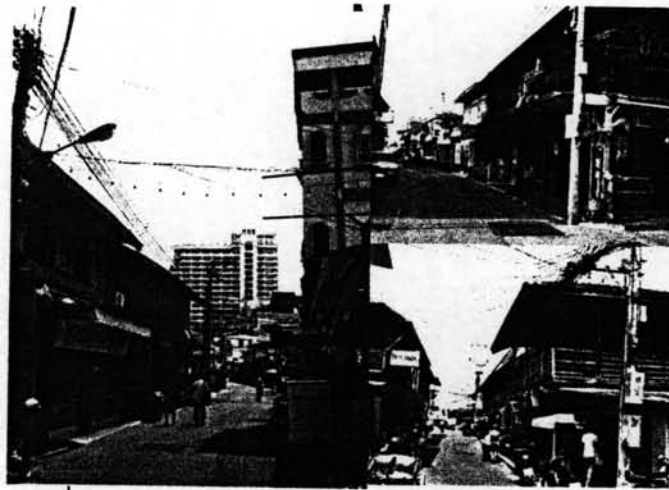
5. สภาพอาคารบริเวณถนนแถบเคหาสน์ เริ่มจากจุดตัดกับถนนขมสันธุ์ลงมาทิศใต้จนเชื่อมกับถนนเพชรเกษมที่บริเวณหน้าหอนาฬิกาด้านหลังวัดอัมพารามหรือวัดหัวหิน อาคารที่พักอาศัยสูง 2 ชั้น มีทั้งอาคารไม้และอาคารคอนกรีต ส่วนที่เป็นอาคารพาณิชย์และโรงแรมสูง 3-6 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต

ภาพที่ 3.17 สภาพอาคารบริเวณถนนแถบเคหาสน์

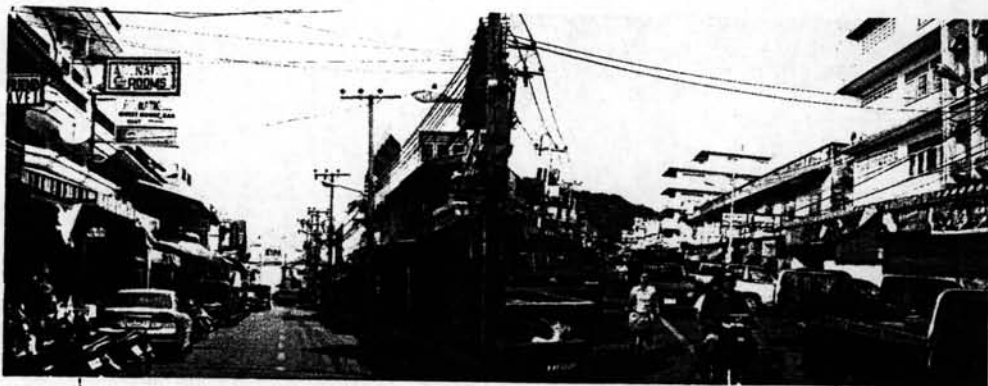
6. สภาพอาคารบริเวณถนนนครดำริห์ เริ่มจากถนนขมสันธุ์ลงมาทางทิศใต้จนถึงถนนดำเนินเกษม ส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้พักอาศัยสูง 2 ชั้น โดยมีลักษณะพิเศษคือ ยังคงเป็นอาคารที่พักอาศัยแบบดั้งเดิมของอำเภอหัวหินอยู่ ในส่วนบริเวณชายหาดท่าเทียบเรือหรือสะพานปลาเป็นอาคารพาณิชย์ประเภทร้านอาหารทะเล ที่ลูก้าที่สาธารณะ เป็นอาคารคอนกรีตสูง 1 ชั้น ในบริเวณนี้ยังมีอาคารพาณิชย์ที่เพิ่งสร้างใหม่สูง 4-5 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต จากจุดที่เชื่อมกับถนนเดชาณุชิตลงไป บริเวณนี้เป็นอาคารไม้ที่ดัดแปลงและต่อเติมจากที่พักอาศัยเป็นร้านอาหารและห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยวมีความสูง 1-2 ชั้น เป็นเรือนแถวไม้ที่สร้างรูก้าที่สาธารณะที่เป็นชายหาดและยื่นลงไปในทะเล บางส่วนหรือถอนอาคารที่พักอาศัยแต่เดิมที่เป็นอาคารไม้ 1-2 ชั้น ส่วนที่เป็นอาคาร

สูงขนาดใหญ่ในบริเวณนี้คือ โรงแรมฮิลตัน ที่มีความสูง 18 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีตที่ทำลายสภาพแวดล้อมของชุมชนเมืองและเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในบริเวณนี้

ภาพที่ 3.18 สภาพอาคารบริเวณถนนนครดำริห์

7. สภาพอาคารบริเวณถนนเดชาอนุชิต เริ่มจากจุดที่เชื่อมกับถนนเลียบบทางรถไฟมาทางทิศตะวันออกจนถึงถนนนครดำริห์ บริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์ที่มีความสูง 2-4 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต จากจุดที่ตัดกับถนนแนวเคหาสน์ลงมาบริเวณนี้เป็นอาคารไม้สูง 2 ชั้นและมีอาคารพาณิชย์สูง 3-4 ชั้น ซึ่งเป็นอาคารคอนกรีต

ภาพที่ 3.19 สภาพอาคารบริเวณถนนเดชาอนุชิต

8. สภาพอาคารบริเวณถนนพุดสุข เริ่มจากจุดที่เชื่อมกับถนนชมนลินธุ์ลงมาทางทิศใต้ถึงถนนดำเนินเกษม บริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นอาคารที่พักอาศัยสูง 2 ชั้น เป็นอาคารไม้จากจุดที่ตัดกับถนนเดชาอนุชิตลงมา มีอาคารคอนกรีตสูง 2 ชั้น ที่ในอดีตเป็นบ้านของ โผน กิ่งเพชร แชมป์มวยโลกคนแรกของประเทศไทย ส่วนบริเวณหน้าวัดอัมพารามหรือวัดหัวหินเป็นห้องแถวไม้สูง 2 ชั้น ที่มีการต่อเติมและดัดแปลงจากที่พักอาศัยมาเป็นร้านอาหาร เครื่องดื่มและบาร์เบียร์รวมถึงร้านอาหาร มีอาคารพาณิชย์ประเภทโรงแรมและบ้านพักสูง 3-4 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต

ภาพที่ 3.20 สภาพอาคารบริเวณถนนพหลุสุข

9. สภาพอาคารบริเวณถนนดำเนินเกษม เริ่มจากจุดที่เชื่อมกับถนนเลียบบทางรถไฟมาทางทิศตะวันออกจนถึงชายหาดหัวหิน บริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นอาคารที่ทำการของทางราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีความสูง 2-4 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต จะมีบางที่เป็นอาคารไม้หรือครึ่งตึกครึ่งไม้ในส่วนของฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ใช้อาคารไม้สูง 2 ชั้น ซึ่งแต่เดิมเป็นสำนักงานเทศบาลตำบลหัวหินตั้งแต่สมัยเริ่มแรกที่ยังเรียกว่า สถานสถานที่จัดบำรุงชายทะเลฝั่งตะวันตก ในปี 2469 และเทศบาลเมืองหัวหินมีโครงการที่จะปรับปรุงซ่อมแซมให้มีสภาพที่สวยงามดังเดิมเพื่อใช้เป็นพิพิธภัณฑ์สถาน และอาคารที่เป็นบ้านพักของทางราชการ ถัดจากบริเวณที่ติดกับถนนเพชรเกษมมาทางชายหาด ยังคงมีอาคารของทางราชการอยู่สูง 2-4 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีตและมีอาคารพาณิชย์และโรงแรมที่มีความสูง 2-8 ชั้น มีทั้งที่เป็นอาคารไม้และอาคารคอนกรีตโดยมีอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของหัวหิน ได้แก่ โรงแรมโซฟิเทลเซ็นทรัล หัวหิน หรือโรงแรมรถไฟ หัวหิน

10. สภาพอาคารบริเวณถนนเสละคาม เริ่มจากจุดที่เชื่อมกับถนนนครดำริห์มาทางทิศตะวันตกจนถึงถนนหลังโรงเรียนเทศบาลบ้านหัวหิน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นอาคารที่พักอาศัยร้านขายของที่ระลึกสูง 2-3 ชั้น เป็นอาคารไม้และบางที่เป็นอาคารคอนกรีต อาคารที่พักอาศัยบางส่วนดัดแปลงและต่อเติมทำเป็นบาร์เบียร์ ตรงจุดที่ติดกับถนนพหลุสุขมีอาคารไม้สูง 3 ชั้น หลังแรกและหลังเดียวของหัวหิน ในบริเวณนี้ยังคงมีสภาพอาคารบ้านเรือนในยุคแรกๆของหัวหินปรากฏให้เห็นอยู่

11. สภาพอาคารบริเวณถนนอ่าววสิน เริ่มจากจุดที่เชื่อมกับถนนเลียบบทางรถไฟมาทางทิศตะวันออกจนถึงถนนเพชรเกษม มีอาคารที่พักอาศัยของการรถไฟสูง 2 ชั้น เป็นบ้านเดี่ยวใช้ไม้เป็นวัสดุ และมีอาคารพาณิชย์และโรงแรมสูง 3-6 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต สลับกับอาคารที่พักอาศัยสูง 2 ชั้น เป็นอาคารไม้

12. สภาพอาคารบริเวณถนนกำเนิดวิถี เริ่มจากจุดที่เชื่อมกับถนนเลียบบทางรถไฟมาทางทิศตะวันออกจนถึงถนนเพชรเกษม ส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์ โรงแรมและศูนย์การค้าสูง 3-4 ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต

สรุปการใช้ประโยชน์อาคาร จากการสำรวจพบว่า บริเวณพื้นที่ชานแนวถนนทั้งสองฟาก มีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์ที่มีความสูงไม่มากนัก มีลักษณะเป็นโครงสร้างคอนกรีต ที่มีความมั่นคงแข็งแรง เพื่อทำกิจการ

ค้าขาย อาคารพักอาศัยถูกดัดแปลงเป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้น ส่วนพื้นที่ที่ตัดจากแนวถนนด้านหลังอาคารพาณิชย์มีลักษณะเป็นอาคารพักอาศัย มีสภาพเป็นเรือนไม้ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่ของชุมชนพักอาศัยเดิม

3.3.5 ระบบการสัญจร

ระบบโครงข่ายการสัญจรในเทศบาลตำบลหัวหิน มีระบบโครงข่ายการสัญจรใน 2 ลักษณะ ดังนี้

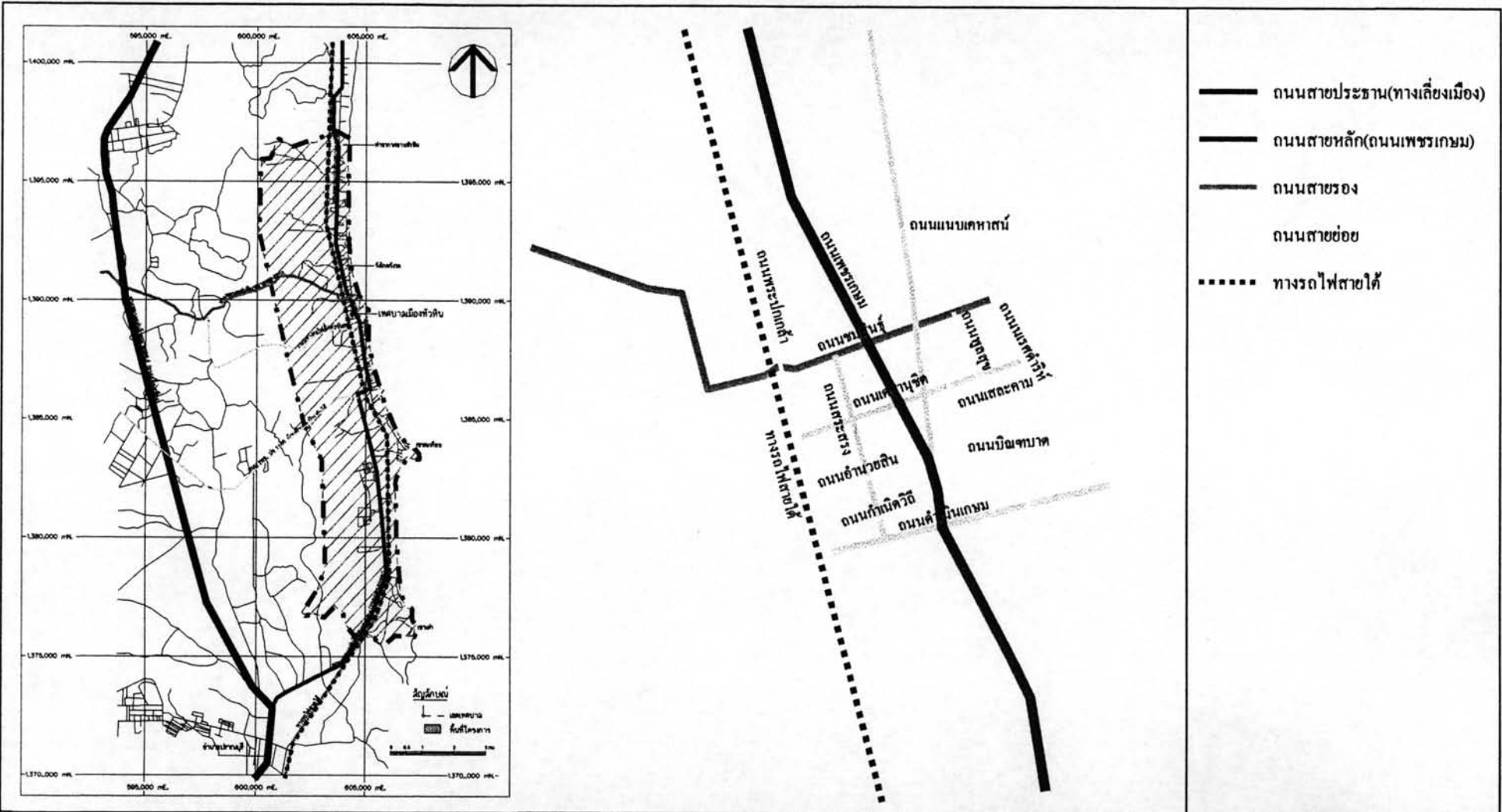
1. ลักษณะการให้บริการเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอก ลักษณะถนนที่เชื่อมระหว่างจังหวัดอำเภอก และชุมชนใกล้เคียง มีถนนสายสำคัญ 2 สาย ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 หรือถนนเพชรเกษม ซึ่งมีสายใหม่ที่เป็นถนนเลียบริมฝั่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกและสายเก่าที่ผ่านกลางชุมชนเมืองหัวหิน เป็นเส้นทางแนวเหนือ-ใต้ที่เชื่อมต่อระหว่างภาคกลางและภาคใต้และเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างชุมชนเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ทางด้านทิศเหนือเชื่อมชุมชนเมืองปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางด้านทิศใต้ เป็นถนนที่มีความคับคั่งของ การจราจรและการใช้ความเร็วสูง ถนนอีกสายที่เชื่อมต่อกับชุมชนด้านทิศตะวันตกของหัวหินคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3218 หรือถนนหัวหิน-ห้วยมงคล เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 หรือถนนเพชรเกษมสายใหม่ที่เป็นถนนเลียบริมฝั่งและเป็นเส้นทางหนึ่งให้บริการแก่ชุมชนในตำบลหินเหล็กไฟ ตำบลทับใต้ และตำบลอื่นๆที่อยู่ทางด้านทิศตะวันตก ส่วนทางทิศใต้ในเขตเทศบาลตำบลหัวหินมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3325 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 หรือถนนเพชรเกษมสายเก่า ไปทางบ้านเขาเต่าและหาดทรายใหญ่ที่อยู่ทางด้านทิศตะวันออกเป็นถนนที่ใช้ในการติดต่อกับชุมชนเมืองหัวหิน

2. ลักษณะการให้บริการในชุมชนเมือง ลักษณะถนนที่บริการในเขตชุมชนเมือง เป็นถนนที่ใช้ความเร็วต่ำเป็นถนนสายหลัก สายรอง และสายย่อย เพื่อการเดินทางติดต่อภายในชุมชน ถนนสายสำคัญที่มีการใช้สอยมากและผ่านย่านต่างๆที่สำคัญในชุมชนเมืองหัวหิน ได้แก่ ถนนเพชรเกษม ถนนชมสินธุ์ ถนนเดชาอนุชิต ถนนดำเนินเกษม ถนนนเรศดำริห์ และถนนสระสง เป็นต้น

3.3.5.1 ระบบโครงข่ายถนน

โครงข่ายถนนหลักๆในพื้นที่ศึกษามีลักษณะเป็นถนนแนวเหนือ-ใต้ และถนนแนวตะวันออก-ตะวันตก มาตัดกัน ประกอบด้วยถนนสายต่างๆ เช่น ถนนแนวเหนือ-ใต้ (ถนนเพชรเกษม ถนนเลียบริมทางรถไฟ ถนนสระสง ถนนแนบเคหาสน์) ถนนแนวตะวันออก-ตะวันตก (ถนนชมสินธุ์ ถนนเดชาอนุชิต ถนนอำนาจสิน ถนนดำเนินเกษม) เป็นต้น โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับระบบโครงข่ายถนนในปัจจุบัน สภาพและบทบาทการให้บริการของถนนแต่ละสายของพื้นที่ศึกษามี ดังนี้

1. ถนนเพชรเกษม มีขนาด 6 ช่องจราจร มีทางเท้า ไม่มีเกาะกลางถนน ผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอกทางด้านเหนือและทางด้านใต้และการให้บริการในเขตชุมชนเมืองในการเชื่อมต่อกับถนนสายรองต่างๆเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางชุมชนได้สะดวก และมีปริมาณการจราจรหนาแน่นกว่าถนนสายอื่นแม้แต่นถนนเพชรเกษมสายใหม่ที่เป็นสายเลียบริมฝั่งจากปัจจุบันหลายอย่าง เช่น ถนนเพชรเกษมสายเดิมมีขนาด 6 ช่องจราจรและผิวถนนมีสภาพสมบูรณ์ดี มีกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจ ที่สะดวกต่อการเข้าถึงได้ง่ายตั้งแต่ชะอำเรื่อยลงมาถึงหัวหิน เช่น ชายหาดชะอำ และชายหาดหัวหิน ซึ่งมีถนนสายรองเชื่อมต่อนำไปสู่แหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นจุดแวะพักและแวะรับประทานอาหารหรือซื้อของได้สะดวก เช่นบริเวณตลาดอัครไชย ปัจจุบันต่างๆเหล่านี้เป็นตัวดึงดูดให้เกิดการเดินทางเข้ามาสู่พื้นที่มากขึ้นโดยใช้ถนนเพชร

แผนที่ 3.10 ระบบการคมนาคมและการขนส่ง

โครงการ : การพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านตลาดนัดไร่ขอเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 จัดทำโดย : นายสมยศ สถิติธรรมนนท์ รหัส : 4674179625 สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกษมสายเดิมนั้นมากกว่าถนนสายเลียงเมืองที่ควรทำหน้าที่เป็นถนนสายประธานที่แท้จริง ถนนเพชรเกษมนี้จึงเป็นถนนหลักที่สำคัญมากในปัจจุบันที่มีรถและผู้คนสัญจรไปมา

ภาพที่ 3.21 สภาพการจราจรถนนเพชรเกษม

2. ถนนเลียบทางรถไฟ มีขนาด 2 ช่องจราจร มีทางเท้าบางช่วง ผิวคอนกรีตมีถนนเลียบขนานไปกับทางรถไฟสายใต้ มีบทบาทและหน้าที่เชื่อมโยงพื้นที่ย่านบริเวณตลาดชมสินค้ากับชุมชนที่อยู่บริเวณด้านใต้ของสถานีรถไฟ และเชื่อมโยงระหว่างสถานีรถไฟและสถานีรถ บ.ข.ส เป็นถนนที่ช่วยกระจายการจราจรจากถนนเพชรเกษม เนื่องจากเป็นถนนเพิ่งสร้างมีสภาพสมบูรณ์ การจราจรมีความสะดวกและคล่องตัวกว่าถนนถนนเพชรเกษมและถนนสระสงทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืน และจะมีบทบาทหน้าที่มากขึ้นในอนาคตเนื่องจากสำนักงานเทศบาลตำบลหัวหินมีโครงการขยายความยาวถนนเพื่อให้บริการพื้นที่ได้มากขึ้นจากเดิมที่มีระยะทางสั้นให้สามารถเชื่อมต่อถึงหมู่บ้านป้อมฝ้ายทางด้านเหนือและทางด้านใต้เชื่อมต่อไปจนถึงหมู่บ้านเขาเต่า ซึ่งเท่ากับเป็นถนนสายรองที่มีบทบาทและหน้าที่รองจากถนนเพชรเกษมที่ให้เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ที่อยู่ด้านเหนือและด้านใต้ให้สามารถเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางชุมชนเมืองหัวหินได้สะดวกขึ้น รวมถึงชุมชนที่มีพื้นที่ที่ติดต่อกับถนนสายนี้ด้วย

3. ถนนสระสง มีขนาด 2 ช่องจราจร มีทางเท้า ไม่มีเกาะกลางถนนผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงย่านพาณิชย์กรรมบริเวณตลาดจัตุรไชยและตลาดชมสินค้า ทางด้านเหนือกับย่านศูนย์ทางราชการทางด้านใต้ความคับคั่งของรถและกิจกรรมกระจุกตัวอยู่บริเวณด้านเหนือของถนนช่วงล่างตลาดจัตุรไชย

ภาพที่ 3.22 สภาพการจราจรถนนสระสง

4. ถนนแบบเคหาสน์ มีขนาด 2 ช่องจราจร มีทางเท้า ไม่มีเกาะกลาง ถนนผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงย่านที่พักอาศัยทางด้านเหนือกับสถานที่ศึกษา และศาสนสถานที่สำคัญของชุมชนหัวหิน

5. ถนนชมสินธุ์ มีขนาด 2 ช่องจราจร มีทางเท้า ไม่มีเกาะกลาง ถนนผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงย่านที่พักอาศัยหนาแน่น ที่เป็นชุมชนเก่าบริเวณท่าเทียบเรือหัวหินกับย่านพาณิชย์กรรม บริเวณตลาดฉัตรไชยและตลาดชมสินธุ์ ซึ่งมีกิจกรรมและความสัมพันธ์กันในการประกอบอาชีพ โดยชุมชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ จะนำอาหารสัตว์น้ำทะเลจากท่าเทียบเรือมาขายที่ตลาดฉัตรไชย รวมถึงอาหารทะเลที่แปรรูปเป็นอาหารแห้งด้วย ถนนสายนี้เป็นถนนที่เป็นถนนแกนเส้นหนึ่งที่น่าไปสู่ชายทะเล

ภาพที่ 3.23 สภาพการจราจรถนนชมสินธุ์

6. ถนนเดชาอนุชิต มีขนาด 2 ช่องจราจร มีทางเท้า ไม่มีเกาะกลางถนนผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงย่านที่พักอาศัยหนาแน่นที่อยู่ทางด้านตะวันออกโดยเชื่อมกับถนนสายย่อยหรือถนนซอยภายในชุมชนช่วยชุมชนย่านที่พักอาศัยอยู่ในซอยต่างๆติดต่อกับและเข้าสู่ศูนย์กลางและชุมชนได้สะดวก เป็นถนนสายรองที่มีความเด่นชัดในกิจกรรมสำหรับคนเดินเท้าโดยเฉพาะในเวลาว่างเนื่องจากส่วนหนึ่งของถนนถูกใช้เป็นที่ตลาดโต้รุ่ง ซึ่งจะมีผู้คนหนาแน่นมาก และกิจกรรมก็มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องมาจนถึงถนนเรศดำริห์ ถนนเป็นแกนอีกเส้นหนึ่งที่สำคัญที่น่าไปสู่ชายทะเล

ภาพที่ 3.24 สภาพการจราจรถนนเดชาอนุชิต

7. ถนนอำนวยการ มีขนาด 2 ช่องจราจร มีทางเท้า ไม่มีเกาะกลางถนนผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงชุมชนบริเวณริมทางรถไฟต่อมายังถนนเพชรเกษม เนื่องจากเป็นถนนที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการค้า เล็กๆ น้อยๆ และเป็นถนนสายรองที่สั้นที่สุดในพื้นที่การศึกษา ถนนสายนี้จึงบทบาทและหน้าที่การให้บริการไม่มากนัก

8. ถนนดำเนินเกษม มีขนาด 4 ช่องจราจร มีทางเท้า ไม่มีเกาะกลางถนนผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทหน้าที่สำคัญมาตั้งแต่ในอดีตในการเชื่อมโยงการเดินทางจากทางรถไฟเข้าสู่หัวหินและเป็นถนนแกนสายสำคัญที่เด่นชัดใช้เป็นถนนนำลงไปสู่ชายหาดหัวหินตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ถนนสายนี้ยังทำหน้าที่รับการจราจรส่งต่อมายังถนนพรมสุขด้วย

9. ถนนเรศดำริห์ มีขนาด 1 ช่องจราจร ไม่มีทางเท้า ผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงย่านที่พักอาศัยที่เป็นชุมชนเก่า ท่าเทียบเรือทางด้านเหนือกับชุมชนที่อยู่ทางด้านใต้ ซึ่งเป็นถนนที่ใช้เป็นการเดินทางระหว่างชุมชน ลักษณะเด่นคือ ครึ่งหนึ่งของความยาวถนนเลียบริมชายหาดหัวหิน ตั้งแต่ศาลเจ้าถึงท่าเทียบเรือหัวหิน ปัจจุบันมีการค้าและบริการต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว เป็นถนนที่มีคนเดินมากในช่วงตอนเย็นและตอนกลางคืน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ถนนสายนี้มีทางลงชายหาดบริเวณศาลเจ้า

10. ถนนพุลสุข มีขนาด 1 ช่องจราจร ไม่มีทางเท้า ผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทและหน้าที่เชื่อมต่อย่านที่พักอาศัยของชุมชนทางด้านเหนือกับด้านชุมชนที่อยู่ทางด้านใต้ และเชื่อมต่อกับซอยต่างๆที่อยู่ในพื้นที่ส่วนต่างๆ ในบริเวณนั้น รวมทั้งเชื่อมต่อการเดินทางระหว่างชุมชนกับวัดหัวหิน ที่เป็นศาสนสถานที่สำคัญของชุมชน

11. ถนนเสละคาม มีขนาด 1 ช่องจราจร ไม่มีทางเท้า ผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทและหน้าที่เป็นทางสัญจรภายในชุมชน

12. ถนนกำเนิดวิถี มีขนาด 1 ช่องจราจร ไม่มีทางเท้าบางช่วง ผิวแอสฟัลต์ มีบทบาทหน้าที่เชื่อมต่อย่านสถานีรถไฟกับย่านพาณิชย์กรรมบริเวณศูนย์การค้า ถนนนอกจากนี้ ส่วนเป็นถนนสายย่อยหรือสายแคบ และบางซอยตัน มีบทบาทหน้าที่ให้บริการเดินทางภายในชุมชน โดยมีถนนเรศดำริห์และถนนพุลสุข เป็นถนนที่มีบทบาทหน้าที่เชื่อมต่อไปยังถนนอีกต่อหนึ่ง

3.3.5.2 ระบบทางเดินเท้า

ลักษณะทางเดินเท้าโดยทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นทางเดินเท้าที่มีควบคู่ไปกับถนน มีลักษณะเป็นทางเดินเท้าริมถนน ส่วนทางเดินเท้าที่มีการใช้งานอย่างหนาแน่น คือ ในบริเวณตลาดฉัตรไชย ซึ่งประกอบด้วย ตลาดสดและอาคารพาณิชย์ที่อยู่โดยรอบบริเวณ ประชาชนจะใช้เดินจับจ่ายซื้อของทั้งบริเวณทางเดินเท้าภายในตลาดและโดยรอบที่จำหน่ายสินค้าทั้งอุปโภคและบริโภคต่างๆ รวมถึงมีการใช้งานเชื่อมต่อกับบริเวณตลาดชมสินธุ์ด้วยแต่จะมีการใช้งานหนาแน่นน้อยกว่าตลาดฉัตรไชย บริเวณถนนดำเนินเกษมช่วงตั้งแต่สี่แยกที่ตัดกับถนนเพชรเกษมลงมาทางด้านตะวันออกที่เป็นทางลงชายหาด และถนนเรศดำริห์ในเวลาเย็น ส่วนเส้นทางเดินเท้าในเวลากลางวัน ได้แก่ บริเวณถนนเดชานูชิตมีการใช้งานตลอดสาย การใช้งานจะหนาแน่นมากในช่วงตั้งแต่บริเวณสี่แยกที่ตัดกับถนนเพชรเกษมไปจนถึงถนนเลียบทางรถไฟเนื่องจากมีการปิดถนนในช่วงนั้นเป็นตลาดได้รุ่ง ห้ามไม่ให้ยานพาหนะเข้า ถนนเพชรเกษมช่วงตั้งแต่บริเวณสี่แยกที่ตัดกับถนนดำเนินเกษมขึ้นมาทางด้านเหนือถึงถนนเดชานูชิต ถนนสระสงขลวงที่ตัดกับถนนเดชานูชิตถึงถนนชมสินธุ์ ถนนดำเนินเกษมช่วงบริเวณสี่แยกที่ตัดกับถนนเพชรเกษมลงมาหน้าโรงแรมโซฟิเทลเซ็นทรัลหรือโรงแรมรถไฟ หัวหิน ถนนเรศดำริห์ตลอดสาย ถนนพุลสุข ช่วงบริเวณหน้าวัดหัวหิน และถนนบดินชบาตลอดสายซึ่งถนนสายนี้เป็นที่ตั้งของแหล่งสถานเริงรมย์ต่างๆ การใช้งานทางเดินเท้าที่เกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงกับกิจกรรมที่มีอยู่บริเวณนั้น

3.3.5.3 การจอดรถ

การจอดรถโดยทั่วไปในพื้นที่ศึกษา โดยส่วนใหญ่เป็นการจอดรถริมถนน 2 ฝั่ง และการจอดรถฝั่งเดียวของถนนในถนนที่มีขนาดแคบ ลักษณะการจอดรถมีทั้งแบบเดี่ยวและแบบผสมผสานคือ การจอดขนานกับทางเท้า การจอดทแยงกับทางเท้า และการจอดรถขนานและทแยงกับทางเท้า

- ลักษณะการจอดรถขนานกับทางเท้าฝั่งเดียว ได้แก่ ถนนชมสินธุ์ ถนนเลียบบางรถไฟ โดยถนนทั้งสองสายนี้มีลักษณะการจอดรถขนานกับทางเท้าฝั่งเดียวโดยการจอดสลับฝั่งกันในวันคู่และคี่ ถนนกำเนิดวิถี (ช่วงที่ตัดกับถนนสระสงถึงถนนเพชรเกษม) ถนนสระสง (ช่วงที่เชื่อมต่อกับถนนชมสินธุ์ถึงถนนเดชาอนุชิต) และถนนพูลสุข

- ลักษณะการจอดรถขนานกับทางเท้าสองฝั่ง ได้แก่ ถนนแบบเคหาสน์ ถนนเดชาอนุชิต (ช่วงที่ตัดกับถนนแบบเคหาสน์ถึงถนนนเรศดำริห์) ถนนสระสง (ช่วงที่ตัดกับถนนเดชาอนุชิตถึงถนนดำเนินเกษม) ถนนอำนาจสิน และถนนดำเนินเกษม

- ลักษณะการจอดรถทแยงกับทางเท้าสองฝั่ง ได้แก่ ถนนเดชาอนุชิต (ช่วงที่เชื่อมต่อกับถนนเลียบบางรถไฟถึงถนนเพชรเกษม)

- ลักษณะการจอดรถแบบผสมผสาน (จอดทแยงกับทางเท้าและจอดขนานกับทางเท้า) ได้แก่ ถนนเพชรเกษมโดยช่วงที่ตัดกับถนนชมสินธุ์ถึงบริเวณหน้าหอนาฬิกาจอดขนานไปกับทางเท้าสองฝั่ง ช่วงที่ต่อลงมาถึงถนนดำเนินเกษมฝั่งวัดหัวหินจอดทแยงกับทางเท้า ส่วนฝั่งตรงข้ามจอดขนานกับทางเท้า

1. ที่จอดรถทั่วไป

บริเวณพื้นที่ศึกษาโดยรถยนต์ทั่วไปส่วนใหญ่มีการกระจายการจอดรถริมถนนสายต่างๆ ที่มีอยู่ แต่จะหนาแน่นบริเวณโดยรอบตลาดนัดไร่และใกล้เคียง รวมถึงบริเวณถนนดำเนินเกษมใกล้กับทางลงชายหาด

2. ที่จอดรถรับจ้าง

ในพื้นที่ศึกษามีรถรับจ้างประเภทต่างๆ ได้แก่ รถยนต์รับจ้างหรือแท็กซี่ รถสามล้อเครื่อง รถสามล้อถีบ และจักรยานยนต์รับจ้าง สถานที่จอดส่วนใหญ่จอดที่ถนนเพชรเกษมทั้งสองฝั่งตลอดสาย โดยการจอดรถเป็นการถาวรซึ่งสร้างปัญหาการขาดแคลนที่จอดรถและการจราจรบนถนนสายนี้มาก ถนนเดชาอนุชิต (ช่วงจุดที่ตัดกับถนนสระสงถึงถนนเพชรเกษม) ถนนสระสง (ช่วงจุดที่เชื่อมกับถนนชมสินธุ์ถึงถนนอำนาจสินธุ์) ถนนชมสินธุ์ (ช่วงจุดที่ตัดกับถนนเลียบบางรถไฟถึงถนนเพชรเกษม) และถนนดำเนินเกษม (บริเวณหน้าสถานีรถไฟ) และ (ช่วงที่ตัดกับถนนเพชรเกษมถึงหน้าโรงแรมโซฟิเทลเซ็นทรัลหรือโรงแรมรถไฟ หัวหิน) เป็นที่จอดรถรับจ้างมากรองจากตลาดนัดไร่

3. ที่จอดรถรับ - ส่งสินค้า

ที่จอดรถรับ - ส่งสินค้า ภายในพื้นที่ศึกษามีอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ ถนนสระสงด้านหลังตลาดนัดไร่ และถนนชมสินธุ์บริเวณตลาดชมสินธุ์ ซึ่งเป็นการนำสินค้าประเภทต่างๆมาขายและรับสินค้าจากตลาดทั้งสองแห่งนี้ไปขายในชุมชนโดยรอบ ยานพาหนะมีทั้งรถบรรทุก 6 ล้อ รถกระบะ และรถสองแถว ลักษณะการจอดขนานไปกับทางเท้า บ่อยครั้งมีการจอดรถซ้อนกันเพื่อรับ - ส่งสินค้า ทำให้รถยนต์ที่แล่นตามมาไม่สามารถไปต่อได้ ทำให้บริเวณนี้ในช่วงเวลาเช้าซึ่งแออัดคับคั่งอยู่แล้วเกิดการจราจรยิ่งติดขัดมากขึ้นเพราะไม่มีการจัดที่จอดรถรับ - ส่งสินค้าให้เป็นสัดส่วน จึงค่อนข้างมีปัญหาในด้านการรับ - ส่งสินค้าขึ้นลงรถ และความสะอาดของพื้นที่

3.3.5.4 การขนส่งสาธารณะ

การให้บริการการขนส่งสาธารณะที่มีในพื้นที่การศึกษา เนื่องจากเป็นบริเวณศูนย์กลางชุมชนเมืองที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การค้าบริการต่างๆ ศูนย์ราชการ และการคมนาคมขนส่ง การขนส่งสาธารณะมีการให้บริการใน 2 ลักษณะ คือ การขนส่งสาธารณะที่บริการเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอก และการขนส่งสาธารณะที่บริการเชื่อมต่อภายในเขตชุมชนเมือง

1. การขนส่งสาธารณะที่บริการเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอก ได้แก่ สถานีรถโดยสาร (บ.ข.ส.) ตั้งอยู่ถนนเลียบทางรถไฟ เป็นที่รับ-ส่งจากภายในชุมชนไปยังจังหวัดอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นรถโดยสารที่วิ่งระหว่างกรุงเทพฯกับจังหวัดทางภาคใต้ สถานีรถปรับอากาศชั้นหนึ่ง (หัวหิน-ปราณบุรี) ตั้งอยู่ตอนกลางของถนนสระสง เป็นที่รับ-ส่ง ระหว่างกรุงเทพฯ-หัวหิน-ปราณบุรี ทำรถโดยสารขนาดเล็ก ที่วิ่งรับ-ส่งระหว่างหัวหิน-ปราณบุรี ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกถนนสระสงตัดกับถนนเดชานูชิต และทำรถถนนขนาดเล็ก ที่วิ่งรับ-ส่งระหว่างหัวหิน-หนองพลับ-ป่าละอู ตั้งอยู่ถนนชมสินธุ์บริเวณตลาดชมสินธุ์

2. การขนส่งสาธารณะที่บริการเชื่อมต่อภายในเขตชุมชนเมือง ได้แก่ ทำรถโดยสาร (รถสองแถว) ที่วิ่งรับ-ส่งระหว่างบ้านเขาตะเกียบ-หัวหิน-สนามบินบ่อฝ้าย ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกถนนสระสงตัดกับถนนเดชานูชิต

3.3.6 พื้นที่โล่ง

บริเวณพื้นที่ศึกษา มีพื้นที่โล่งว่างที่ชุมชนใช้ประโยชน์ และพื้นที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ ดังนี้

3.3.6.1 พื้นที่บริเวณหน้าหอนาฬิกา พื้นที่บางส่วนใช้ติดตั้งพระบรมฉายาลักษณ์ และเป็นที่พัก รอคอยโดยสาร

3.3.6.2 พื้นที่ภายในบริเวณโรงแรมรถไฟ โซฟีเทลหัวหินและโรงแรมฮิลตัน เป็นพื้นที่เฉพาะกลุ่มบุคคลสำหรับบริการการพักผ่อนและกิจกรรมนันทนาการลูกค้าของโรงแรม ชุมชนทั่วไปไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้

3.3.6.3 พื้นที่สวนสาธารณะ(เอน กิ่งเพชร) ข้างสถานีภาคที่ 10 เป็นพื้นที่นันทนาการขนาดเล็กที่ใช้เป็นที่พักผ่อนออกกำลังกายช่วงเช้าและเย็นของคณาจารย์และผู้อยู่อาศัย เช่น รำมวยจีนและเต้นแอโรบิก เป็นต้น โดยกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการที่มีบ้านพักอยู่ติดกับสวนสาธารณะและพื้นที่ใกล้เคียง และใช้สำหรับจัดกิจกรรมขนาดเล็กของชุมชนเมืองหัวหิน

3.3.6.4 พื้นที่ว่างบริเวณบ้านพักและริมถนนเรียบทางรถไฟ เป็นพื้นที่ว่างไม่มีการใช้ประโยชน์ ขาดการดูแลปล่อยจนเสื่อมโทรม และมีบางส่วนใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ เป็นที่เชื่อมต่อระหว่างสถานีรถไฟกับสถานีรถบ.ข.ส. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพราะเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับตลาดได้รุ่ง ปัจจุบันสำนักงานเทศบาลเมืองหัวหินปรับปรุงถนนให้มีมาตรฐานและติดตั้งเสาไฟฟ้าแสงสว่าง

3.3.6.5 พื้นที่ว่างบริเวณสถานีรถบ.ข.ส. เป็นพื้นที่ของสำนักงานเทศบาลเมืองหัวหินไม่มีการใช้ประโยชน์ ปล่อยรกร้างจนมีสภาพเสื่อมโทรม เป็นที่ว่างขนาดใหญ่ที่อยู่บริเวณย่านพาณิชยกรรมหลัก มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ได้มาก

3.3.6.6 พื้นที่สนามกอล์ฟหัวหิน เป็นพื้นที่โล่งว่างขนาดใหญ่ที่อยู่ติดกับพื้นที่ศึกษา ใช้เป็นที่ออกกำลังกาย ปัจจุบันเอกชนดำเนินเช่าการกรรรถไฟฯ จึงเป็นพื้นที่เฉพาะกลุ่มบุคคลที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์

3.3.6.7 พื้นที่สาธารณะบริเวณชายหาดหัวหิน ปัจจุบันพื้นที่ใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม มีเอกชนบุกรุกพื้นที่เพื่อประกอบธุรกิจการค้า ร้านอาหารริมทะเล ทำให้ชายหาดเสื่อมโทรมและขาดความต่อเนื่อง ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น

สรุปพื้นที่โล่งว่างในพื้นที่ศึกษาพบว่า พื้นที่ว่างบริเวณสถานีรถ บขส. ที่ไม่ได้มีการใช้ประโยชน์มีสภาพเสื่อมโทรม สามารถพัฒนาให้เกิดประโยชน์ที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจ พื้นที่ว่างบริเวณริมถนนเลียบริมทางรถไฟที่เสื่อมโทรม สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในกิจการสาธารณะของชุมชน และพื้นที่ว่างบริเวณชายหาดหัวหิน เป็นพื้นที่สาธารณะที่ควรปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและรองรับนักท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามยิ่งขึ้น

3.4 กิจกรรมในพื้นที่ศึกษา

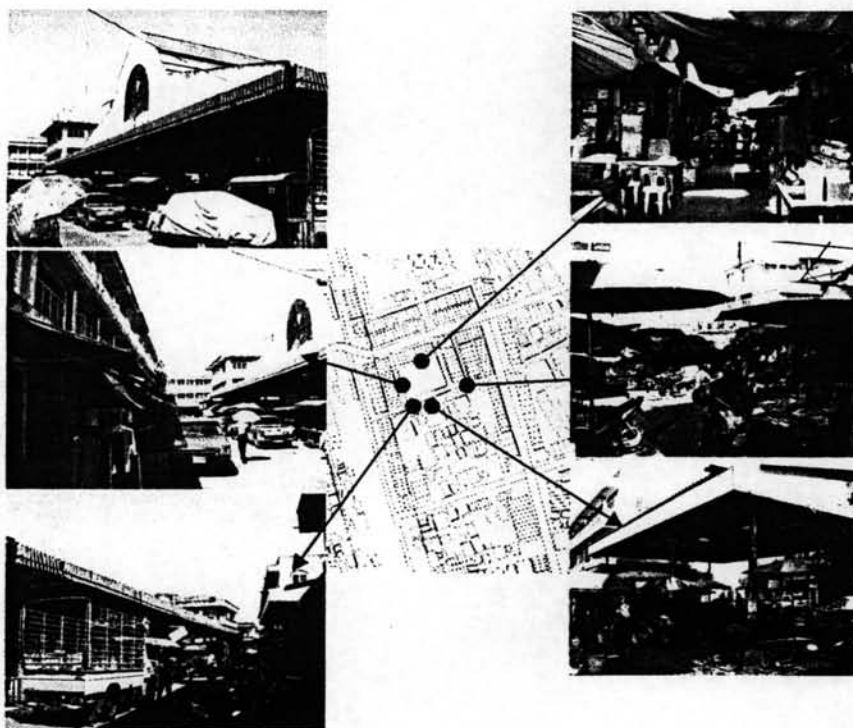
พื้นที่ศึกษามีบทบาทเป็นศูนย์กลางย่านพาณิชยกรรมหลักของชุมชนเมืองและบริเวณโดยรอบ มีลักษณะเป็นย่านการค้าแบบดั้งเดิม โดยมีตลาดสดเป็นศูนย์กลาง ผู้คนในชุมชนนิยมเดินทางไปจับจ่ายซื้อสินค้าในตลาดสด กิจกรรมในพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย กิจกรรมในตลาดสดและกิจกรรมการค้าในอาคาร ซึ่งทำให้เกิดรูปแบบการใช้ที่ดิน โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

กิจกรรมในย่านตลาด

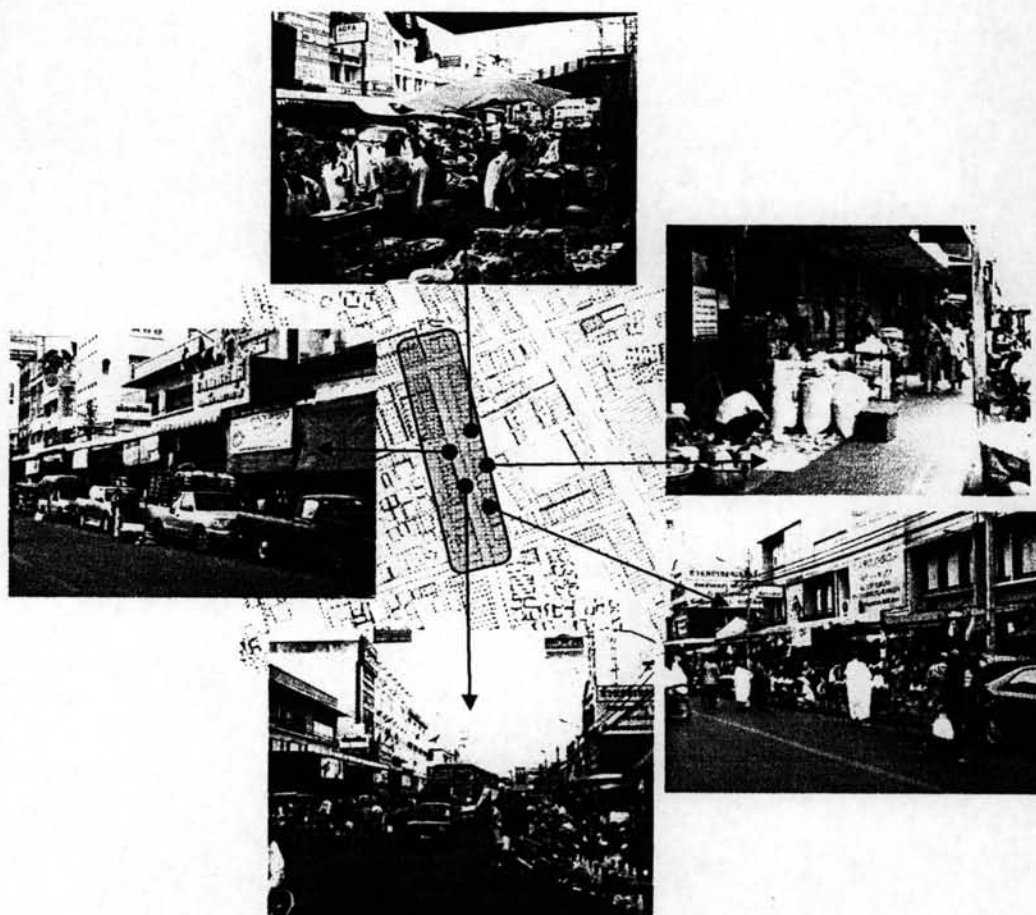
ย่านตลาดเป็นแหล่งศูนย์รวมสินค้าเพื่อบริการผู้คนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ที่มีสินค้าหลากหลายรูปแบบ ส่วนใหญ่เป็นของสด สินค้าทางการเกษตร สินค้าอุปโภคและบริโภค ในตลาดส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน จึงมีผู้คนมาซื้อสินค้าในตลาดสดแห่งนี้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชีวิตของคนในชุมชน ตลาดฉัตรไชยและตลาดชมสินธุ์นั้นอยู่ในการดูแลของเทศบาล โดยมีการจัดเก็บค่าเช่าแผงขายจากผู้ค้าขายเป็นรายเดือน และทำสัญญาเช่าระยะยาวเป็นเวลา 25 ปี ตลาดฉัตรไชยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีแผงขายของทั้งสิ้นประกอบด้วย อาคารตลาดฉัตรไชย 1 มีจำนวนแผงขายของทั้งสิ้น 114 แผง อาคารตลาดฉัตรไชย 2 มีจำนวนแผงขายของทั้งสิ้น 290 แผง และยังประกอบด้วยห้องจำหน่ายเนื้อสัตว์อีกจำนวน 36 แผง และอาคาร

ภาพที่ 3.25 กิจกรรมภายในตลาดฉัตรไชย

ภาพที่ 3.26 กิจกรรมบริเวณตลาดชมสินธุ์

ภาพที่ 3.27 กิจกรรมบริเวณถนนสระสง

ตลาดนัดไร่ 3 มีจำนวนแผงขายของทั้งสิ้น 116 แผง ส่วนตลาดชมสินค้า การจัดเก็บค่าเช่าจะถูกกว่าและการทำสัญญาเช่าเช่นเดียวกันกับตลาดนัดไร่ 3 มีจำนวนแผงขายของทั้งสิ้น 216 แผง แบ่งเป็นห้องจำหน่ายเนื้อสัตว์ 28 แผง เนื่องจากเป็นตลาดชุมชนที่มีสินค้าที่มาจากพื้นที่ในอำเภอเดียวกัน ทำให้ตลาดแห่งนี้มีราคาสินค้าที่ไม่สูงและถูกกว่า(ที่มา : กองคลัง เทศบาลเมืองหัวหิน)

ตารางที่ 3.3 กิจกรรมในแต่ละช่วงเวลาของตลาดสด

เวลา	ลักษณะกิจกรรม	ผู้ใช้พื้นที่	บริเวณที่มีกิจกรรม
2.00 น.-4.00 น.	- ขนส่งสินค้าเพื่อมาจำหน่าย - พ่อค้า แม่ค้ามารับของและเตรียมของขาย	- คนส่งสินค้า - ผู้ซื้อ ผู้ขาย - ผู้ขับรถโดยสารและขนส่งสินค้า	- บริเวณริมถนนสระสง - บริเวณริมถนนเดชานูชิต
4.00 น.-5.00 น.	- ค้าขายส่งให้กับ พ่อค้าแม่ค้าที่มารับของไปจำหน่ายต่อ	- ผู้ซื้อ ผู้ขาย - ผู้ขับรถโดยสารและขนส่งสินค้า	- บริเวณภายในตลาดและบริเวณโดยรอบ
5.00 น.-8.00 น.	- กิจกรรมค้าขายตลาดเช้าขายของสดและอาหารเช้า	- ผู้ซื้อ ผู้ขาย - ผู้ผ่านทาง - ผู้ขับรถโดยสารและขนส่งสินค้า	- บริเวณภายในตลาดและบริเวณโดยรอบ
8.00 น.-14.00 น.	- ค้าขายบริเวณโดยรอบตลาด - ภายในตลาดมีขายบางส่วน	- ผู้ซื้อ ผู้ขาย - ผู้ผ่านทาง - ผู้ขับรถโดยสารและขนส่งสินค้า	- บริเวณภายในตลาดและบริเวณโดยรอบ
14.00 น.-18.00 น.	- กิจกรรมค้าขายของสดและอาหารสำเร็จรูป	- ผู้ซื้อ ผู้ขาย - ผู้ผ่านทาง - ผู้ขับรถโดยสารและขนส่งสินค้า	- บริเวณภายในตลาดและบริเวณโดยรอบ
16.00 น.-24.00 น.	- กิจกรรมการค้าขายในลักษณะตลาดโต้รุ่ง - ค้าขายบริเวณโดยรอบตลาดบางส่วน	- ผู้ซื้อ ผู้ขาย - ผู้ผ่านทาง - ผู้ขับรถโดยสารและขนส่งสินค้า	- บริเวณหน้าตลาดติดถนนสระสง - บริเวณถนนเดชานูชิต

ที่มา : จากการสำรวจ ปี 2548

กิจกรรมร้านค้า

ร้านค้าต่างๆในพื้นที่ศึกษาเป็นอาคารพาณิชย์ที่ตั้งขนานอยู่ริมถนนเพชรเกษม ถนนสระสง ถนนเดชานูชิต และถนนชมสินค้า โดยเฉพาะกิจกรรมการค้าบริเวณถนนสระสง จะเกิดในอาคารพาณิชย์และบริเวณทางเท้า

ด้านหน้าอาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นแผงลอยและการตั้งวางของด้านหน้าอาคาร ชายของอุปกและบริเวณที่ปะปนกันตลอดแนวทางเดิน

ตารางที่ 3.4 แสดงลักษณะกิจกรรมร้านค้าในพื้นที่ศึกษา

เวลา	ลักษณะกิจกรรม	ผู้ใช้พื้นที่	บริเวณที่มีกิจกรรม
6.00 น.-9.00 น.	- ชายของแผงลอย ด้านหน้าอาคาร	- ผู้ซื้อ ผู้ขาย - ผู้ผ่านทาง	- บริเวณทางเท้าหน้า อาคาร
9.00 น.-21.00 น.	- ชายของแผงลอย ด้านหน้าอาคาร - ชายของในอาคาร พาณิชย์	- ผู้ซื้อ ผู้ขาย - ผู้ผ่านทาง - นักท่องเที่ยว	- พื้นที่ในอาคารพาณิชย์ - บริเวณทางเท้าหน้า อาคาร

ที่มา : จากการสำรวจ ปี 2548

3.5 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมการค้าในย่านตลาดจักรไทย

กิจกรรมการค้าเป็นกิจกรรมหลักของย่าน จะมีการกระจุกตัวเป็นจำนวนมากอยู่บริเวณตลาดจักรไทยและตลาดชมสินธุ์ จึงเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงผู้คนและกิจกรรมระหว่างย่านและสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก มีผู้คนมาใช้บริการเป็นจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับ ได้กลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและมีบทบาทมากที่สุด

สำหรับกิจกรรมประเภทอื่นๆในบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกิจกรรมของย่านนั้น จะมีการเกาะกลุ่มกันในพื้นที่ และมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมหลักในลักษณะการส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยกันดึงดูดผู้คนให้เข้ามาสู่ตัวย่าน รวมทั้งลักษณะของย่านที่เป็นทางเดินเท้าตลอดทาง จึงเป็นย่านที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการเดินเลือกซื้อสินค้า และนอกจากกิจกรรมจะเป็นตัวดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาสู่ตัวย่านแล้ว กิจกรรมยังทำให้ผู้คนในย่านได้รู้จักและมีความสัมพันธ์กัน

จากที่กล่าวมา พื้นที่ย่านจะใช้ประโยชน์ทางด้านการค้าเป็นหลัก เนื่องจากเป็นย่านพาณิชย์กรรมของเมือง มีการคมนาคมที่ดี สามารถเข้าถึงย่านได้อย่างสะดวก จึงทำให้มีราคาที่ดินสูง การใช้พื้นที่ย่านเพื่อการค้าจึงจะคุ้มค่าที่สุด และจากการที่เป็นย่านที่มีกิจกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการประหยัดจากการกระจุกตัวของกิจกรรมและแรงงานในย่านด้วยเช่นกัน และผู้บริโภคสามารถจะเปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าได้ตามความพอใจของตนเอง